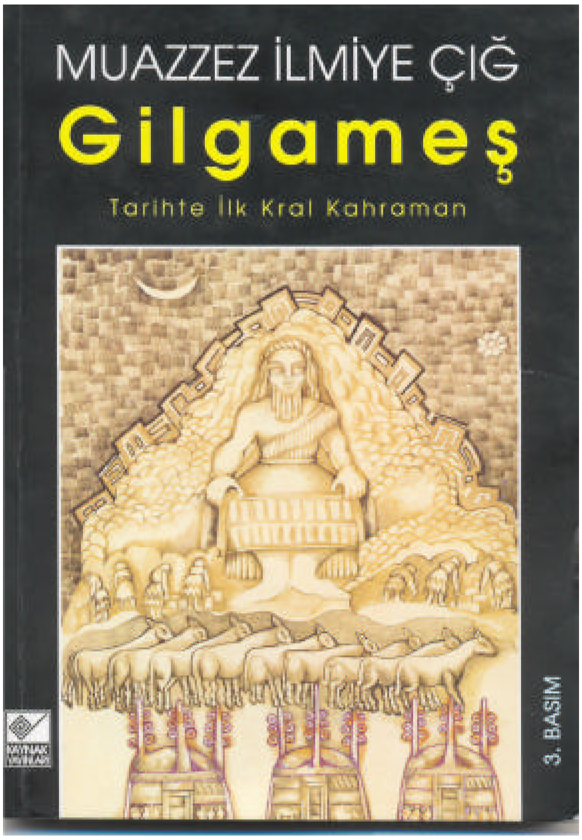

IÇINDEKILER

ÖNSÖZ

Bu küçük kitap, Semerlilerin bundan binlerce yil önce yasamis olan kahraman krali Gilgames'in serüvenlerini kapsayan bir öyküdür. Aslinda bu öyküde olan konular, Gilgames'in yasadigi çagdan itibaren yüzyillar boyunca agizdan agiza geçtikten sonra çivi yazisiyla destan halinde tabletlere yazilmistir. Kazilardan çikarilan bu tabletlerin kiriklari ve bozukluklari nedeniyle metnin birçok yerinde bosluklar bulunuyor. Bu yüzden dis ülkelerde bu destanin çevirileri genellikle akademik ortamda okunmaktadir.
Ülkemizde ilk kez 1942 yilinda, Ankara Dil ve Tarih Cografya Fakültesi Sümeroloji Profesörü B. Landsberger tarafindan destanin çivi yazili metninden Almancaya yapilan çevirisini, profesörün tercümani olan Muzaffer Ramazanoglu Türkçeye aktar-mistir. Bu çevirinin, 1989 yilinda Milli Egitim Bakanligi tarafindan "Dünya Edebiyatindan Seçmeler" olarak yeniden baskisi yapildi. Kitapta birçok yer eksiktir. Bunlarin bir kismi daha sonra çesitli yerlerde yapilan kazilardan çikan parçalarla tamamlandi. Fakat yine de metnin yüzde 60'i eksiktir. Ben, yeni tamamlamalarla bir çevirisini yapmayi düsündüm ve basladim da. Fakat gördüm ki, yine metindeki eksiklikler, özellikle pek çok tekrar yüzünden herkes tarafindan siir halinde okunmasi sikici, anlasilmasi güç olacak. Bunu göz önüne alarak destani bir öykü seklinde yazmayi denedim. Fena olmadigini görünce devam ettim. Ba-billiler, Sumerce yazilmis tek tek konulan, Akad dilinde bir bütün destan haline getirmislerdi. Semerce yazilip destana alinmamis öyküleri, XII. tablette yazilanlari ve destanda bulunmayan, fakat Akadca siir halinde yazilmis Gilgames'in dogumunu anlatan öyküyü de ekledim. Destanda Tanrilar çok rol oynuyor, fakat asil konu insan. Bu bakimdan Tanrilari daha az meydana çikarmaya çalistim. Tanrilar içinde Gilgames'e en yakin olan Günes Tanrisi. Yaban adami olan Enkidu, Sümer hikâyelerinde Gilgames'in yardimcisi, hizmetçisi durumunda. Ona karsin Akadca-sinda Gilgames'in can arkadasi. Ben de öykümde onu arkadas yaptim. Bu yolla Gilgames destaninin tümünü ve Gilgames'e ait yazilan bütün konulari bir araya toplamis oldum.
Tutkulari, sevinçleri, acilari, umutlan ve hayal kirikliklariyla bugüne baglanan tarihin ilk kahraman kralini tanitmak amaciyla kaleme aldigim bu öykü, amacina ulasirsa ne mutlu bana!

Muazzez Ilmiye Çig

TARIHTE ILK KRAL KAHRAMAN GILGAMES

Gilgames, sarayin Firat Nehri'ne bakan bölümünde oturmus, nehrin sakin sakin akan sularini, sularin üzerinde salina salina gidip gelen tekneleri, yelkenlileri izliyor, bir taraftan düsünüyordu. Omuzlarina kadar inmis siyah saçlari, kir düsmeye baslamis sakali ve biyiginin süsledigi yüzü. deri elbisesinden açik kalan kol ve bacaklarinin adaleleri, uzun boyu, iri gövdesi ile bir taraftan çok yakisikli, bir taraftan çok güçlü görünüyordu. Halki onu kendilerinden çok üstün ve farkli bulduklarindan, onda bir Tanrisallik var diye düsünmüs ve vücudunun üçte ikisinin Tanri, üçte birinin insan olduguna inanmislardi. Bu yüzden annesinin Tanriça Ninsun, babasinin da, kendisinden bir önceki Kral Lu-galbanda oldugunu söylüyorlardi.
Gilgames, Uruk sehrinin kraliydi. Onun kral olusu hakkinda da garip bir öykü vardi. Sözde babasi kendinden iki önceki Uruk Krali olan Emmerkar imis. Bir gün Kral'a bir falci, kizinin bir oglu olacagini, büyüdügünde krali, yani dedesini öldürerek kralligi elinden alacagini söylemis. Bunun üzerine Kral, kimseyle beraber olmamasi için, kizini bir kuleye kapatmis. Disari çikmasini önlemek için de, yanina bir bekçi koymus. Bu kadar önlemeye ragmen, kiz yine hamile kalmis. Dokuz ay sonra kizin bir oglu olmus. Bekçi çocugu görünce, Kral kendisini öldürecek korkusuyla çocugu kuleden asagi atmis. O sirada kulenin altindan bir kartal uçuyormus. Çocugun düstügünü gören kartal, hemen onu sirtina almis ve bir hurma bahçesinin kenarina büyük bir dikkatle birakmis; onu birakirken bahçivan görmüs. Ne oldugunu anlamak için yanina yaklasinca güzel bir bebekle karsilasmis. Hemen onu alip evine götürmüs. Karisi ile birlikte "her seyi gören ve bilen" olsun diye ona ayni anlama gelen "Gilgames" adini vermisler. Çocuk büyüyüp delikanlilik çagina gelince, bahçivanin yanindan ayrilmis. Dere tepe düz demeden, sehir sehir dolasmaya baslamis. O arada yazi yazmayi, okumayi ögrenmis. Adina uygun olarak birçok bilgi edinmis. Akil soranlara akil vermis, yol soranlara yol göstermis. Böyle dolasirken, bir gün yolu onu Uruk'a getirmis. Uruk, büyük bir sehir. Sokaklarda hayran hayran dolasirken, onu görenler bir yabanci oldugunu anlayarak, "nereye gidecek?" diye arkasina takilmis. Nihayet sehrin büyük Pazar Meydani'na gelmisler. Derken, etrafina halk toplanmaya baslamis. Gilgames, bir heykel gibi durarak gelenlere, gelenler de ona bakiyormus. Sehrin yaslilari aralarinda, "Kralimiz öldü. Bir oglu yok. Bu delikanli hem iri vücudu, hem yakisikliligi ile tam bize kral olacak gibi. Gelin bunu kralimiz yapalim" diye konusmaya baslamislar. Herkes birbirine bu lafi aktarmis. Her duyan bunu onaylamis. Bunun üzerine, yaslilar gidip ona kendisini kral yapmak istediklerini söylemisler. Gilgames, hiç düsünemedigi böyle bir istegi geri çevirir mi? Hemen kabul etmis. Bunun üzerine onu saraya götürüp, giydirip, kusatmislar ve krallik tahtina oturtmuslar.
Iste o böylece Uruk Krali oluvermis. Uruk, Sümer ülkesinin Tufan'dan sonra ilk var olan sehirlerinden biriydi. O zamandan Gilgames'e kadar dört kral yönetmis Uruk'u.

Uruk'un bir de bastanrisi ve koruyucu Tanrisi vardi: Gök Tanrisi An. Sümer'de her sehrin bir bastanrisi bulunuyordu. Fakat, Uruk'un bir ayricaligi vardi. O da, Sümer ülkesine bereket ve bollugu, sevmeyi sevismeyi, barisi ve savasi getiren, güzeller güzeli Tanriça Inanna ve kocasi Çoban Tanrisi Dumuzi'nin burada oturuyor olmasiydi. Çoban Tanrisi'nin orada bulunmasi nedeniyle Sümer'in en büyük hayvan yetistirme ve toplama merkeziydi Uruk. O yüzden Uruk'a "agillar sehri" de denirdi.
Buranin halki da çok çaliskandi. Zaten atalarinin en büyük özelligi de çaliskanliklari degil miydi?
Onlar bu topraklara gelir gelmez, gürül gürül akan Firat ve Dicle nehirlerinin tasan sularini kanallara alarak, kuru topragi sulamislar, batakliklari kurutmuslar, baglar, bahçeler yaparak her türlü ürünü yetistirmeyi bilmislerdi. Bugünkü Ufuklular da onlarin torunlari degil miydi? Atalarindan ögrendiklerine yeni buluslar katarak uygarliklarini gelistirmekteydiler. Depolarinda ürünleri, agillarinda hayvanlari hep dolu bulunuyordu. Dokuma tezgâhlarinda, hayvanlarin yünlerinden, bitkilerden elde ettikleriyle en güzel kumaslar dokunuyordu. Bu kumaslardan ve deri atölyelerinde terbiye edilmis derilerden yapilan elbiselerin ünü bütün komsu milletlere yayilmisti.
Bu ülkeler, üretilen bu mallardan alabilmek için adeta yarisiyorlardi. Uruklu tüccarlar, arabalar, tekneler, esek kervanlariyla ürettikleri mallari oralara götürüyor; bunlara karsilik kendi ülkelerinde bulunmayan tas, agaç, altin, gümüs, degerli mallar ve taslari aliyorlardi.
Zengindi Uruk, çok zengin, Gilgames de çok mutluydu. Bu sehrin bilginleriydi ilk yaziyi baslatan; okullar açtirip okuma yazma ögrettiren, bilgileri kil üzerine yazdirip ölümsüzlestiren, ilk araba tekerlegi burada meydana getirilmis, ilk saban burada yapilmis, sabana ilk öküz burada kosulmustu.
Fakat, dost uyur, düsman uyumaz derler ya! Bu zenginligi, bu görkemliligi kiskaniyordu etraflarinda bulunan ilkel halklar.
Bunlar öyle ilkeldiler ki, ev yapmasini, ölülerini gömmesini bile bilmiyorlar, etleri çig çig yiyorlardi. Böyle bilgisiz, böyle görgüsüz olan bu insanlar, zaman zaman sürüler halinde Uruk'a saldirip, yakip yikiyor, kan döküyor, ellerine geçeni çalip, kaçiyorlardi.
Gilgames, kral olur olmaz, bu düsmanlarindan sehri koruma altina almayi düsünmüs ve sehrin etrafina kalin duvarlar yaptirmayi planlamisti.
Iste simdi yaptirdigi duvar bütün görkemiyle karsisindaydi. Sehrin çepeçevre etrafini

kusatmisti. Sehre girip çikmak için duvarin çesitli yerlerine bakirla kapli agaçtan yapilmis kalin kapilar konmustu. Artik kolay kolay hiçbir düsman giremeyecekti bu sehre. Hatta yabanci olarak sehre girmek isleyenler, kimlikleri belirleninceye kadar günlerce, bazen aylarca bekletiliyordu kapilarda.
Bu duvarin yapilmasi hiç de kolay olmamisti. Bütün sehrin erkekleri gece gündüz demeden çalismislar, evlerine gidememisler, çocuklar babalarini, kadinlar kocalarini görememekten dolayi üzülmüs, aglayip sizlamislardi; ama ne olursa olsun duvar bir an önce bitmeliydi. Gilgames, kimsenin gözünün yasina bakmamis, yorgunluk dinlememis, insanlari oturmadan çalistirmisti.
Fena mi etmisti? Sonunda üzerinde arabayla bile gidilecek kadar genis olan bu duvar, kuleleri kapilari ile ortaya çikmisti. Artik herkes düsman saldiracak korkusunu yasamadan yataginda rahatça uyuyabilecekti. Duvarin saraydan görünümü de oldukça görkemliydi! Gilgames, büyük bir gururla kendi kendine "Duvarin disi bakirla kaplanmis gibi piril piril parliyor. Duvarin üzerine çikip gezenler, onun pismis tugladan yapildigini anlayip sasacaklar" diyordu. Kolay miydi o kadar pismis tuglayi yapmak! Kerpici pisirmek için yiginlarla kamis, baska ülkelerden satin alinan yiginlarla odun kullanilmisti.
"Duvari görenler, onun bugün yapildigina inanmayacaklar. Temelinin yedi bilge* tarafindan konuldugunu düsüneceklerdir.

** Sümerlilerin inanisina göre. Tufan'dan önce yedi bilge kisi denizden çikip, sehirlere dagilmis ve oralarda uygarligi ögretmisler insanlara. Tutan kahramani, onlari gemisine alarak kurtarmis ve tekrar sehirlere uygarlik ögretmisler.*

Halbuki, onu ben yaptim. Ben Kral Gilgames. Iyi ki, onun temeline, bu duvari benim yaptigimi bildiren bir yaziyi degerli mavi tas üzerine yazdirip bronz bir kilitle kilitli bakir kutu içine koydurdum. Herkes bilsin bunu benim yaptirdigimi. Hiçbir kral böyle bir duvar yaptiramaz! Yaptirdigim yalniz o mu? Sevgili Tanriçamiz Inanna'nin Eanna Tapinagini da ben yaptirmadim mi? O da buradan ne kadar görkemli görünüyor" diyordu.
Sehir duvarinin disindaki yesil tarlalar, bahçeler göz alabildigine uzaniyor, sehrin içini de tapinaklarin bahçeleri ve parklar süslüyordu.
Bu kadar güzellikler arasinda Gilgames bir türlü yaptiklariyla yetinmek istemiyordu. O halki için daha yararli isler yapabilsin diye, kafasini durmadan yoruyordu.
"Nasil olsa herkes gibi ben de ölecegim. Sonum gelmeden halkimin bu yapilardaki çalismalarina karsi, onlari mutlu edecek, sevindirecek, ayni zamanda benim adimi da unutturmayacak bir is yapmaliyim" diye düsünüp duruyordu.
O gün Gilgames'in birdenbire aklina ne yapacagi geliverdi. Evet daha önce bunu neden akil edememisti. Sevgili arkadasi Enkidu'yu çagirmak üzere yerinden firlar firlamaz onunla burun buruna geliverdi. Enkidu, Gilgames'in yanina girmek için salonun kapisina geldiginde, Gilgames'in kendinden geçmisçesine düsüncelere dalmis oldugunu görmüs, onu bu düsüncelerden ayirmamak için kapida onu gözlüyordu. Gilgames'in yerinden kalkmasiyla o da içeriye dalmisti.
Gilgames, "Sevgili arkadasim, ne yapacagimi buldum, ne zamandir beni düsündüren sorunun yanitim simdi, evet simdi buldum" deyince, Enkidu büyük bir saskinlik içinde, "Ne imis o, çabuk açikla bana!" diye merakla sordu:
Gilgames, "Biliyorsun, insanlar durmadan ölüyor. Bizim ne zaman ölecegimizi Tanrilarimiz tuglamiza yazmislar. Bu zaman gelmeden önce, ülkeme ve insanlarimiza yararli bir is yapmak istiyorum. Hem de böylece öldükten sonra adimin unutulmamasini saglamis olurum" dedi.

Enkidu, "Ne diyorsun sen?! Sehrimizi koruyacak koca duvari, Tanrilarimizin yikilmis tapinaklarini yaptirmadin mi? Onlarla da yetinmedin, gözbebegimiz, güzel Nippur sehrimizdeki ulu Tanrimiz Enlil ve onun karisi Tanriça Ninlil'in yikilmaya yüz tutmus Tummal'ini de yaptirdin ya!" dedi.
Gilgames, "Ama onlari ben degil, halkimiz yapti. Onlar bunun için ne kadar üzüldü ve sikildi, sen bilemezsin!"
Enkidu, "Ya dize getirdigin KIS sehrinin krali Agga'ya ne diyelim?!"
Gilgames, Agga'nin adini duyunca gülümsedi ve onunla olan serüveni gözlerinin önüne geldi. Kral ona, "Uruk, benim yönetimim altina girecek!" diye haber göndermisti. Bak hele! Kolay miydi Gilgames gibi bir kralin ve sehrinin baska bir yönetime alinmasi. Yine de Gilgames ona karsi hemen askerlerini toplayip savasa çikmamis, önce halkinin buna ne diyecegini ögrenip, ona göre davranmayi dogru bulmustu. Bunun için sehrin yaslilar meclisini toplamis, onlara "Kis Krali Agga sehrimizi yönetimine almak istiyor. Ne dersiniz, savasip özgürlügümüzü vermeyelim mi, yoksa boyun egip onun yönetimine girelim mi?" diye sordu. Gilgames, onlarin verdigi cevaba sasip kalmisti: "Aman" demislerdi, "savas edip ölecegimize, onun yönetimine giriverelim!" Gilgames, hiç beklemedigi bu yanita, "Ne garip" diyordu, "yaslilar ölümleri yaklasinca daha çok ölümden korkar oluyorlarmis". Gilgames, ayni soruyu gençler meclisine yöneltmisti. Onlar hiç düsünmeden, "Ölsek bile savasalim. Özgürlügümüzü kimseye kaptirmayalim" demislerdi. Neyse ki, bir savasa meydan kalmadan, Kral Agga, Gilgames'in büyük tepkisi üzerine korkarak, sözünden dönmüs, Uruk'un yönetimine göz dikmekten vazgeçmisti. Gilgames dalmis bunlari düsünürken, Enkidu'nun, "Sen hâlâ ne yapmak istedigini anlatmadin?" sözleriyle kendine geldi ve hemen yanitladi: "Sedir ormanlarini bekleyen canavar (Huvava) Humbaba'yi öldürmek!" Enkidu saskin saskin Gilgames'e bakarak. "Hani su ölümsüzlük ülkesi denilen yerdeki ejder mi?" dedi. Gilgames, "Iyi bildin, öldürülmesi gereken canavar o! Biliyorsun, ülkemizde orman yok. Halkimiz gerekli agaci, keresteyi oradan getirmeye çalisiyor, ama ejder yüzünden ormana rahatlikla giremiyor insanlarimiz. Eger gidip o canavari öldürürsek. ülkemize rahatlikla kereste getirilir. Binalarimiz, esyalarimiz, teknelerimiz, bol bol yapilabilir. Ayrica böyle bir olay adima ad, sanima san katar. Bu kahramanligim kolay kolay unutulmaz" dedi.
Saskinligi hâlâ üzerinden atamamis olan Enkidu, "Iyi, ama biliyor musun, o canavar o kadar korkunçmus ki, kükredigi zaman yer gök inler, agzindan nefes yerine ates çikarmis. Disleri ejderha disi, yüzü aslan yüzü gibiymis. Saldirisi bir tufan firtinasina benziyormus. Onunla sen nasil basa çikabileceksin?" dedi.
Gilgames, "Ama biz beraber olur, el ele verirsek, karsimiza ne çiksa onu alt edebiliriz."
Enkidu, "Sen onunla bogusurken ölürsen, annen kim bilir ne kadar gözyaslari döker, ne çigliklar atar, düsünmüyor musun onu?"
Gilgames, "Sen üzülme arkadasim! Ben ölmeyecegim, annem de benim için üzülmeyecek! Yeter ki, sen benimle gel ve bana yardim et!"
Enkidu, "Ölecegimi bilsem, seni asla yalniz birakmam, arkadasligimiz nerede kaldi!" dedi.
Gilgames, Enkidu'nun bu cevabindan çok duygulandi. Arkadaslik bu degil miydi? Ama o, Enkidu'yu buluncaya kadar kendisine böyle arkadaslik edecek kimsesi yoktu. Etrafi insan doluydu, fakat onlarin içinden gücüne, kafasina uygun bir arkadas bulamamisti. Koca bir ülkesi, görkemli bir sehri, çaliskan halki vardi, ama o yapayalnizdi ve bu yalnizlik onu çok mutsuz ediyordu. Bu mutsuzluk içinde, bir gün, Tanriça Inanna'nin kendi-
sine hediye ettigi davulla tokmagi aklina geldi. Onlari hak etmisti dogrusu. Güzel Tanriça çok üzüntülü olarak, bir gün ona gelmis, bahçesindeki huluppu agacini kesmesini rica etmisti.

Gilgames hemen kosmustu onun bahçesine. Gördügüne inanamamisti. Agacin köküne ejder gibi koca bir yilan girip yerlesmis, gövdesine Lilit adli cin kurulmus, en tepesine de Anzu kusu yuvasini yapmis. Hepsi Tanriça'nin agaci kesmesine engel olmus. Halbuki Tanriça o agaci Firat Nehri'nde sürüklenirken görmüs ve oradan yakalayip getirerek bahçesine dikmisti. Amaci da agaç büyüdükten sonra onu keserek ondan kendisine bir taht, bir kürsü ve bir yatak yaptirmakmis.
Gilgames, korkusuzca agaca yaklasarak öyle bir vurus vurmus ki, yuva yapmis olanlar nereye kaçacaklarini bilememis, dagilip gitmisler. Gilgames de onu keserek Tanriça'ya vermisti. Tanriça da ondan istediklerini yaptirdigi gibi artanindan da Gilgames'e hediye etmek üzere bir davul ve tokmak yaptirmisti.
Ne zamandir onlar bir kenarda duruyordu. Gilgames hemen ikisini de eline alip sokaga kosarak var gücüyle vurmaya baslamisti davulu. Halk, "Ne oluyor?" diye sokaga firlamisti. Onun pek hosuna gitmisti halkin bu saskinligi: "Kral degil miyim, istedigimi yaparim. Kimse de bana karisamaz" diye, gece gündüz davulu çalmayi sürdürünce, halk o kadar rahatsiz olmus ki, kendi aralarinda, "Kralimiza kendi gücü ve gönlüne göre bir arkadas bulunmali ki, onunla gezip tozsun, gülüp söylesin ve bizi rahat biraksin" diye bir taraftan konusuyor, bir taraftan da Tanrilara bunun için yakariyorlardi. En sonunda Gök Tanrisi An, onlarin yakarislarina kulak vermis ve yüce Tanriça Aruru'ya, "Haydi bakalim Gilgames'i nasil yarattiysan, simdi de gerek vücut, gerek kalp bakimindan ona denk birini yarat!" dedi. Tanriça ellerini yikamis, nehir kenarindan bir toprak kil almis, ona bir adam sekli vererek, onu kirlara birakivermisti.

Enkidu'nun Bulunusu

Bir gün ormanda avlanan bir avci gördügüne inanamadi. "Yanlis mi görüyorum" diye gözlerini ovusturuyordu. Hayir yanlis degildi. Etrafinda çesitli hayvanlarla iki ayak üzerinde yürüyen, vücudu killarla kapli bir yaratikti gördügü. Ne olabilirdi o? Maymunlar da iki ayak üzerinde yürüyebiliyorlardi, ama onlarin kuyruklari vardi. Bu bir maymun olamazdi. Yaratigin yanindaki aslanlar bile onunla tam bir arkadas gibiydiler. Avci, siril siril akan pinarin yakinina hayvanlari yakalamak için tuzaklar kurmustu. "Nasil olsa su içmek için hayvanlar gelir buraya, onlari böylece yakalarim" demisti.
Fakat ne oluyor! Yaratik kurdugu tuzaklari söküp söküp atmiyor mu? Avcinin agzi açik kaldi. Saskinliktan ne yapacagim bilemedi. Hos, ne yapabilirdi ki, o kadar hayvan ve bu güçlü yaratiga! Kendini göstermemeye çalisarak izliyordu durumu. Tuzaklar söküldükten sonra hep birden pinara yaklasip su içmeye basladilar. Yaratik da ayni onlar gibi su içiyor ve onlar gibi ot yiyordu. Avci korkudan tir tir titriyor, yerinden kimildayamiyor, onlari gözlemekten de kendini alamiyordu. Sonunda karar verdi, bu yaratik bir insandi. Evet o bir insandi. Fakat, ne kadar güçlü görünüyordu. Onunla karsilasacak diye büyük bir korkuya kapildi avci. Sessizce oldugu yerde onlarin ayrilmasini bekledi. Hepsi suya kandiktan sonra, geriye dönüp geldikleri yöne dogru gitmeye basladilar. O da kendini onlara göstermemeye çalisip, kosmaya basladi. Oturduklari yere geldiginde nefes nefeseydi. Onu karsilayan babasi, oglunun avdan eli bos, fakat büyük bir korku ve saskinlik içinde döndügünü görünce, oglunun umulmadik bir tehlikeyle karsilastigini tahmin etti. Hemen, "Ne oldu sana? Seni bu kadar korkutan, saskina döndüren neydi?" diye sorulari birbiri ardinca siraladi.

Avci. "Baba dur hele kendime geleyim, sana hepsini anlatacagim" dedi. Biraz dinlendikten sonra, büyük bir merakla ona bakan babasini daha çok bekletmemek için gördüklerini anlatmaya basladi: "Avlanmak için tuzaklarini kurmus, onlara yakalanacak hayvanlari gözlüyordum. Birdenbire av tuzaklarini kurdugum yere dogru, sürü halinde birçok hayvanin geldigini gördüm. Ortalarinda iki ayak üzerinde yürüyen, saçi sakali birbirine karismis,

vücudu killarla kapli bir yaratik da vardi. Ilk isi, kurdugum tuzaklari bozmak oldu. Sonra pinardan su içmeye basladilar. O yaratik da suyu hayvanlar gibi içiyor, otlari onlar gibi yiyordu. Yanindaki hayvanlar ona arkadas gibiydi. Onlari bir agacin arkasina saklanarak izledim. Kanimca o yaratik bir insandi, fakat tam bir yaban insan. Çok korktum ondan. Baba, sen de görsen bana hak verirsin" dedi. Avcinin babasini da büyük bir merak sardi. Hemen gidip onu görmek istiyordu. Fakat, ertesi günü beklemek zorundaydilar. Ertesi gün baba ogul büyük bir heyecanla yola çiktilar. Pinarin yakinina geldiklerinde, avci yine tuzaklarim kurdu ve kendilerini göstermeyecek sekilde agaçlarin arkasina saklanarak beklemeye basladilar. Avci birden, "Baba geliyorlar!" dedi. Hakikaten uzaktan bir sürü hayvan pinara dogru yürüyordu. Ikisi birden çit çikarmamaya gayret ederek, onlari izlemeye basladilar. Yaban adam, önce yerlere bakarak avcinin kurdugu tuzaklari buldu ve onlari var gücüyle bozdu. Sonra hep birden pinara gelip suyu içtiler ve büyük bir nese içinde geldikleri yere dogru gittiler.

Avcinin babasi, "Oglum hakliymissin sasirmakta ve korkmakta. Bu yaratik simdiye kadar esine rastlamadigim bir insan" dedi. Birden adam, "Oglum bak benim aklima ne geldi. Biliyorsun bizim kralimiz Gilgames'in kendisi gibi güçlü bir arkadasi yok. Can sikintisindan ne yapacagini bilmiyor. Davul ile gece gündüz kendisine göre egleniyor, fakat halk bundan çok rahatsiz. Bu adam ona bir arkadas olabilir" dedi.

Avci. "Baba. nasil olur. bu yaban adami hayvanlarla arkadas olmus. Insanla hiç arkadas olabilir mi?"

"Oglum, hayvanlarla arkadas olabilen, neden insanla olmasin. Yalniz onu egitmek, insan gibi yedirip içirip insanlastirmak gerek."

"Babacigim, bunu kim yapabilecek, biz insanlastirabilir mi yiz onu?"

"Hayir oglum, onu ancak bir kadin egilebilir. Biliyorsun, çocuklari dogduklari andan itibaren anneleri egitir. Konusmayi, yemeyi, içmeyi, sevmeyi, gülmeyi hep annelerimiz bize ögretti. Onun için bu adami da ancak bir kadin egitebilir." "Baba nereden bulacagiz böyle bir kadim?"

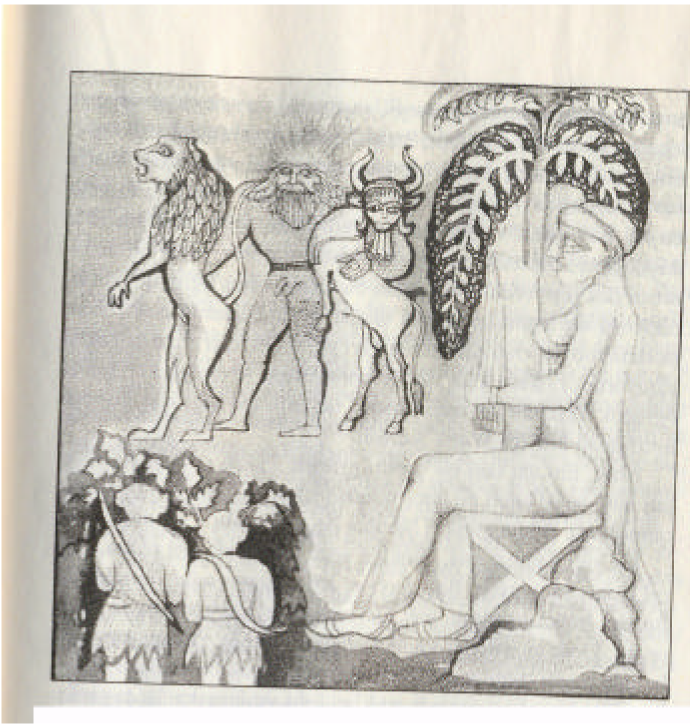
"Oglum, hiçbir sey bilmiyormus gibi konusuyorsun. Hiç Tanriçamiz Inanna'nin tapinagina gitmedin mi sanki! Orada bunu yapabilecek birçok rahibe var. Özellikle erkekleri cinsel yönden egiten rahibeler bunu mükemmel yapar. Onun için Uruk'a git. Eanna Tapinagi'nin basrahibesini bul, durumu ona anlat. O sana egitici bir rahibe verecektir. Simdi hemen yola çik ve gecikmeden böyle birini bulup getir" dedi.

Avci hemen yola koyuldu. Babasinin dedigi gibi tapinaga gidip basrahibeyi bularak, niçin geldigini, ne istedigini bir bir anlatti. Basrahibe biraz düsündükten sonra, "Buldum, bu isi en iyi yapabilecek Samhat'i verecegim sana. O hem güzel, hem akilli, hem de çok güzel lir çalar ve sarki söyler" dedi.

Samhat'a haber verildi. Ona durum anlatildi. O hiç "yapamam" demeden isi kabul etti. Avci onun hazirlanip gelmesini beklerken, duvarlardaki resimleri, sütunlardaki mozaikleri seyrediyordu. Ne güzel yapilmisti onlar. Duvarlarin alt kisimlari genis serit halinde beyaza boyanmis; onun üst kismina kirmizi, sari renklerle hayvan, insan resimleri yapilmisti. Sütunlarda çesitli mozaiklerin nasil yapildigini daha önce görmüs, bunun nasil akil edildigine sasmisti. Kil, büyük çivi gibi yapiliyor, bas kismi duvardaki resimlerin boyalan gibi sari kirmizi renklerle boyaniyor ve henüz kurumayan sütunun sivasi içine çesitli geometrik sekiller verilerek sokuluyordu. Bunun için binlerce çivi gerekti kuskusuz. Tapinagin duvarlari, sütunlari hep kerpiçten yapilmisti. Tas yoktu ki bu ülkede. Kerpiçlerin kirli görünüsünü kapamak için ne yöntemler bulmustu Sümer sanatçilari. Tapinagin içi
gidip gelen rahip, rahibeler ve Tanrilara kurban getiren, dua eden insanlarla civil civildi. Rahip ve rahibelerin kendilerine özgü giysileri vardi. Günah çikaran rahiplerin kirmizi giysileriyle erkeklere cinsel yasami ögreten rahibelerin basörtüleri çok göze çarpiyordu. Tanrilara sunulacak bira, sarap, süt, yag gibi sivilar küpler içinde siralanmisti bir kenara.

Boydan boya uzanan bir masanin üstüne de et, peynir, ekmek gibi yiyecekler konmustu. Onlar biraz sonra toplaniyor, Tanri heykellerinin önündeki kerpiçten yapilmis sunagin üzerine konuyor, daha sonra da tapinagin mutfagina götürülüyordu. Yakilan tütsülerin kokulari, uzaktan uzaga gelen müzik sesleri avciya zamani unutturmustu. Bas-rahibenin bir genç rahibeyle ona dogru geldigini görünce, hemen ayaga kalkti. Basrahibe, "Samhat, istenileni en iyi yapacak yetenektedir" dedi. Avci Samhat'i görünce, neredeyse dilini yutacakti. Daha evvel gördügü rahibe sanki o degildi. Ne kadar degismisti! Önce elindeki koca lire gözü takildi. Lirin tellerinin takildigi yerlerin ucunda birer boga basi vardi. Arkasindan rahibeye bir anda basindan ayagina kadar bakti. Üzerinde insanin gözünü alan yesil, kirmizi renklerin karisimiyla olusmus, omzunun biri açik bir giysi vardi. Tül gibi bir kumastan yapilmis bu elbise içinde rahibenin dolgun vücudu oldugu gibi belli oluyordu. Dizlerine kadar çiplak olan ayaklarina sandalet giymisti. Uzun siyah saçlarim omuzlarina salivermis, onlari alnindan bir bagla baglamisti. Kalin siyah kaslari altinda piril piril parlayan gözleri sanki akil saçiyordu. Avci bir an içinde bunlari izlerken, rahibe ona sevecen bir sekilde, "Haydi gidelim" deyince, kendine geldi. Hemen yola koyuldular. Yolda avci olanlari ve kendisini bekleyen görevi yeniden anlatti. Ayni zamanda bin bir tehlike de olabilirdi. Fakat, Samhat kendinden son derece emin olarak, "Merak etme, her sey yolunda gidecek" dedi. Rahibe, ne kadar güzeldi, ne kadar çekiciydi. Tatli bir gülüsü vardi. Güldügü zaman boyanmis gibi olan dudaklari arasindan inci gibi beyaz disleri görünüyordu. Avci hayran olmustu ona. Konusa konusa yaptiklari uzun bir yolculuktan sonra, avcinin babasinin yanina geldiler. Oradan hep beraber pinarin yanina gittiler.
Samhat'i bir agacin altina, pinara gelenler onu görmeyecek sekilde oturttular. Ona en güzel sarkilari çalip söylemesini önerdiler. Hava çok güzeldi. Günes, agaçlarin arasindan ormana isiklarini saçiyor, kuslar civil civil ötüyordu. Samhat da lirini aldi ve Tanriça Inanna için yazilmis, onun ask ve sevgilerini dile getiren bir ilahisini çalip söylemeye basladi. Samhat'in sesi o kadar güzeldi ki, kuslar bile onu dinleyip arkasindan ona civiltilariyla eslik ediyorlardi. Orman bu seslerle inliyordu sanki. Inanilmayacak bir senlik baslamisti.
Avci birden babasina "Geliyorlar!" dedi. Onlar da baska bir agacin arkasina gizlenmislerdi. Ortada yaban adam, etrafinda küçüklü büyüklü hayvanlar gittikçe pinara yaklasiyorlardi. Tavsandan aslana hepsi dost gibiydiler. Yine yaban adam tuzaklari bulmak için yerleri gözlüyor, buldugunu koparip atiyordu. Ne o! Birdenbire yaban adam oldugu yerde kaldi. Nereden geliyordu bu ses? Dinliyordu. Bütün hayvanlar da onunla birlikte yerlerinde kadinin güzel sesine karisan lirin melodilerini durup dinlemeye basladilar. Inanilacak gibi degildi durum. Samhat kalin bir agacin arkasinda oturdugundan görünmüyordu. Yaban adam merakli gözlerle etrafini incelemeye ve sesin geldigi yöne dogru yürümeye basladi. Avci ile babasi büyük bir heyecan içinde "ne olacak?" diye bekliyorlardi. Acaba bu yaban adam, kadinin elinden çalgiyi alip parçalayacak ve kadini yere çarpacak miydi?
Derken adani agacin arkasindaki kadini gördü ve saskin saskin ona bakmaya basladi. Ilk kez görüyordu böyle bir yaratigi! Sonra yavas yavas kadinin yanina yaklasti ve karsisina oturdu. Hayvanlar da onlarin etrafini sardi. Hepsi bu güzel müzigi zevkle dinliyordu. Olacak sey degildi bu! Onlar ne beklemis, ne olmustu. Samhat hiç onlari görmemis gibi durmadan çaliyor, sarkilar söylüyordu. Yavas yavas etraftaki hayvanlar dagilmaya basladi. Fakat yaban adaminin hiçbir yere ayrilmaya niyeti yoktu. O, o zamana kadar görmedigini görüyor, duymadigini duyuyordu. Kadin da bikmadan, usanmadan, yorulmadan çalgisini çaliyor, sarkisini söylüyordu. O arada yaban adam, yavas yavas kadinin yanina sokulmaya basladi. Samhat onu hiç görmemis gibi davraniyordu. Bir ara, adam iyice kadinin yanina sokuldu. Sonra yavasça kadinin eline elini degdirdi. Samhat, büyük bir sefkat ve sevgiyle bakti onun yüzüne. Göz göze gelince kadin güldü. Adam da gülüverdi. Samhat lirini birakip onun elini avucunun içine aldi. Fakat, adamin koca elleri, onun küçücük elleri içine sigmiyordu; ama

onun yumusakligi, sicakligi, o zamana kadar duymadigi bir heyecan verdi adama. Iyice kadinin dizinin dibine yanasti ve çalgisini tekrar çalmasini isaret etti. Müzik ve kadin, hiç umulmayacak sekilde etkilemisti yaban adamini. Kadin çalip söyledikçe, o daha çok sokuluyordu ona. Bir ara basini kadinin omzuna koydu. O kadar mutlu görünüyordu ki! Bunu gören avci ve babasi çok sasirdilar. Onlarin birbirlerine bu kadar çabuk yaklasacaklarini asla düsünmemislerdi. Adam ne kadar yaban olursa olsun, onun bir insan tarafi vardi. Artik endise edecek bir neden kalmamisti. Onun tamamiyla insanlastirilmasi, artik Samhat'in elindeydi. Ona da kuskulan yoktu. Onlari bas basa birakarak oradan ayrildilar.

Samhat lirini yanina koydu ve bu yaban adamina sevgiyle sarildi. Adam da ona sarildi. Bir süre böyle kaldilar. Artik birbirlerine çok isinmislardi. Yaban adami hayvanlarini unutmus, Samhat'in dizinin dibinden ayrilmiyor, o ne derse onu yapiyordu.
Samhat ona "kirlarin adami" anlamina gelen Enkidu adini verdi ve ona önce adini söylemeyi ögretti. Bundan sonra onun gereginden fazla uzamis saçini, sakal ve biyiklarim kesti, killarini temizledi ve pinarda onu bir güzel yikadi. Getirdigi giysileri giydirdi. O yakisikli, güçlü bir sehir erkegi gibi olmustu. Samhat ona. o Samhat'a bakmaya doyamiyordu. Samhat, Enkidu'ya önce insan gibi yemek yemeyi, su içmeyi, sevmeyi, sevismeyi ögretmekle egitime basladi. Bu arada konusmayi da ögretiyordu. Enkidu, Samhat ne derse, hiç karsi çikmadan yapiyordu. Yavas yavas konusmayi ögrenmeye basladi. Günler geçiyor, Enkidu büyük bir dikkatle ögretileni ögreniyordu. Çok akilliydi. Bir duydugunu, bir daha hiç unutmuyordu. Samhat, onun bu durumuna çok sasiyordu. Bir insanin bu kadar çabuk ögrenip, ögrendiklerini hiç unutmamasi pek olagan görünmüyordu ona. Fakat, mademki öyle, o da ona her bilgiyi ögretmek için elinden geleni yapiyordu. Enkidu kisa sürede konusmayi, sevmeyi, sevismeyi ögrendi. Yasamin kaynagi ekmek, nesenin kaynagi içki diyerek bira, sarap bile içirdi ona Samhat.
Artik, Enkidu tam bir sehirli gibiydi. Fakat, sevgili arkadaslari hayvanlar onun bu durumundan sikilmis, yanina yaklasmaz olmuslardi. Bütün günleri Samhat ile geçiyordu. Çok mutluydu.

Bir gün Samhat ona, "Enkidu artik bir sehirli gibi oldun. Güzel konusabiliyorsun. Bak, hayvan arkadaslarin senden uzaklasti. Benden baska arkadasin yok. Gel seni güzel Uruk sehrimize götü-reyim. Uruk güzellikler ve mutluluklar sehridir. Oranin meydanlarinda çesitli çalgilar esliginde durmadan sarkilar söylenir, danslar edilir. Insanlarin neseyle attiklari kahkahalar sokaklarda yankilar yapar. Durmadan festivaller göreceksin orada. Gözleri alan gi-yimleri ve çekicilikleriyle genç kadinlar etrafini alacak, gece yataklarina çagiracaklar seni. Orada kendin gibi insanlari görecek, onlarla arkadaslik edeceksin. Özellikle seni kralimiz Gilgames ile tanistirmak istiyorum. O çok güçlü ve yakisikli bir adam. Onun gücüne simdiye kadar kimse karsi çikamadi" dedi.
Enkidu bunu duyar duymaz, "Ben ona karsi çikarim. Kuskusuz ben ondan çok daha güçlüyüm. Hemen gidip onunla karsilasmak istiyorum" diye atildi. Samhat da bunu bekliyordu. Ikisi birden yola koyuldular.
Bu arada Uruk'ta bulunan Gilgames bir rüya gördü. Hemen annesine yorumlamasi için kostu ve "Annecigim bu gece garip bir rüya gördüm, bakalim sen nasil yorumlayacaksin" dedi: Gil-games, rüyasini annesine anlatmaya basladi: "Rüyamda gökte yildizlar parliyordu. Birdenbire yildiz gibi bir tas düstü önüme. Onu kaldirmak istedim, o kadar agirdi ki, yerinden kimildatamadim. Halk onun etrafina toplaniverdi. Herkes onu öpüyordu. Ben de onun üstüne bindim. Üstünden inip onu yine kaldirmaya çalisirken, etrafima toplananlar hemen bana yardim ettiler. Hep beraber kaldirip onu sana getirdik, fakat sen onu benimle bir tuttun."
Annesi, "Oglum gökten bir yildiz gibi önüne düsüp yerinden kimildatamadigin, herkesin öptügü, senin de üzerine bindigin ve halkla birlikte bana getirdigin ve ben onu seninle bir tuttugum tas, sana senin kadar güçlü ve ayarinda bir arkadas gelecegini; onu seninle bir tutmam da onu senin kadar sevecegimi gösterir" dedi.
Arkasindan Gilgames bir rüya daha gördü. Yine annesine gidip, "Annecigim, bu gece rüyamda Uruk'un pazar yeri meydaninda son derece büyük bir balta duruyor, etrafina toplanmis insanlar da ona bakiyordu. O benim çok

hosuma gitti. Üzerine bindim. Sen de onu benden ayirmadin. Ne anlama geliyor acaba bu rüya?" dedi.
Annesi, "Oglum, bu rüyana göre de sana yakinda iyi bir arkadas gelecek. Onunla tanisacak, onu çok seveceksin. O da seni sevecek, kardes gibi olacaksiniz" dedi.
Gilgames, annesinin yorumuna sasti. Kim gelebilir, kim onunla arkadas olabilirdi!

Gilgames ile Karsilasma

O gün Uruk'ta büyük bir senlik vardi. Bütün halk sokaklara dökülmüs neseyle gülüp sakalasiyor, sarkilar söylüyordu. Sehrin
meydanlarinda gösteriler yapiliyor, çalgilar çaliniyor, genç yasli herkes dans ediyor, çesitli oyunlar oynaniyordu. Çünkü bugün yeni bir yil baslamisti, zavalli Çoban Tanrisi Dumuzi yeraltindan kurtulup, sevgili, fakat acimasiz karisi Tanriça Inanna ile yine birlesecekti. Bu birlesmeyle ülkeye bolluk ve bereket gelecek, ürünler kat kat artacakti; nasil sevinmesin, nasil mutlu olmasindi insanlar!
Samhat önde. Enkidu arkada o kalabalik ve gürültünün içine daldilar, onlari görenler birden sessizleserek saskin saskin baktilar ve sonra da arkalarina takildilar. Sehrin pazar meydanina geldiklerinde büyük bir kalabalik etraflarini sardi. Halk bir taraftan Enkidu'yu izliyor, bir taraftan konusuyordu:

"Bu adam kralimiz güçlü Gilgames'e ne kadar benziyor!" "Ama boyu ondan biraz kisa gibi görünüyor." "Kralimiz ondan çok daha güçlüdür." "Ama kralimiz kadar yakisikli."
"O ormanda hayvanlarla birlikte yasamis, onlar gibi yiyip içmis."
"Söylendigine göre hiçbir hayvan ona fenalik yapmazmis." "Demek hayvanlarla arkadas olunabiliyormus." "Adini Enkidu koymus Samhat, nasil da çabuk egitmis onu."
"Anlattiklarina göre hayvanlar gibi yiyip içiyor, konusmayi bilmiyormus."
"Bunlari çabuk ögrendigine göre yakisikliligi kadar akilli
da olmali!"
"Kralimiz onu görünce ne yapacak acaba?"
"Hangisi hangisini alt edecek görecegiz."
"Bana kalirsa kralimiz ondan daha güçlü."
"Bence Enkidu daha güçlü ve yakisikli, onda sanki Tanrisal bir güzellik var."
Halk bunlari konusurken birden Gilgames göründü yoldan. Belden yukarisi çiplak olan iri vücudu, güçlü pazilariyla ne ka-
dar da heybetli görünüyordu! Halk ona yol verirken seslen kesilmis, merakli gözlerle ne olacak diye bir Gilgames'e, bir Enkidu'ya bakiyordu. Fakat Gilgames öyle dalgindi ki. yürürken sanki etrafindaki kalabaligi görmüyor, sesleri duymuyordu.
O biraz önce Tanriça Inanna'nin tapinagindaki ask odasinda basrahibe Nindada ile geçirdigi unutulmaz saatlerin etkisinden henüz kurtulamamisti. Ne kadar güzel ve cilveliydi rahibe! Bu kadar güzeli ve tatlisiyla karsilasacagim hiç tahmin etmemisti. Bembeyaz çarsaflarla hazirlanmis yatak, etrafa konmus tütsülerin iç giciklayan kokulari arasinda o kadinliginin bütün hünerlerini göstermeye çalismis, Gilgames de erkeklikte ondan asagi kalmamisti. Odalarinin kapisi önünde çalinan harp, lir ve teflerin esliginde rahip ve rahibelerin birbirlerine karsilikli söyledikleri cosku, tutku dolu ask sarkilari sevismelerini daha da çok körüklemis, doyulmaz zevkler katmisti.
Inanna nasil göndermisti sevgili kocasini yeralti dünyasina, diye düsünüyordu Gilgames. Tanriçanin kizmasi da ne korkunçtu! O zaman gözü bir sey görmüyordu. Neymis kocasinin suçu! Karisinin yeraltinda uzun kalmasina, hemen dönüp gelmemesine aldiris etmemis, üzülmemis, tahtina kurulup oturmus kaygisizca! Tanriça bilmeliydi yeraltina giderken oradan kolay kolay kurtulamayacagini; fakat o aklina geleni yapar, önünü sonunu düsünmezdi. Yeraltindakiler yerine birini vermeden kendisini birakmamislar, o da kocasini verivermisti onlara. Eger Dumuzi'nin kiz kardesi rüya yorumlayici Tanriça Gestinanna olmasaydi, yeraltindan hiç çikamayacakti. Dumuzi, o sevgili kardesinin orada kalmasina nasil dayanabilirdi! Dumuzi'yi yakalamaya çalisan cinlerin dedigi gibi, hangi kiz kardesin gönlü razi olurdu buna? Gestinanna hemen kosmus Tanrilar Meclisi'ne ve baslamis Tanrilara kardesini yeraltindan kurtarsinlar diye yalvarip yakarmaya; fakat aldirmamis Tanrilar onun yalvarmalarina. En sonunda Tanrilarin onu temelli çikarmayacaklarini anlayinca. Tanriça, bu kez hiç olmazsa onun yerine yarim yil ben kalayim demis yeraltinda. Tanriça Inanna da yaptigina biraz pisman olarak Gestinan-na'yi desteklemis, böylece Dumuzi yarim yil yeraltinda kaldiktan sonra, çikip yine karisiyla birlesmeye baslamisti. Her çikisinda o yil kim kral ise o Tanri Dumuzi yerine, bir basrahibe de Tanriça Inanna yerine geçerek çalgilar, sarkilar esliginde birlesiyorlardi. Bu yil güveylik sirasi kral Gilgames'teydi.
Gilgames bir taraftan bunlari düsünüyor, bir taraftan yürüyordu.
Samhat daha Enkidu'ya gelenin Gilgames oldugunu söylemeden o anlamisti onun kim oldugunu. Enkidu yavas yavas Gilgames'e dogru gitmeye basladi. Büyük bir heyecan kaplamisti ortaligi, kimsede çit yoktu. Çocuklar bile olduklari yerde sanki çivilenmis gibiydiler. Halk kimildamaya korkuyordu.

Gilgames ve Enkidu birdenbire gögüs gögüse geliverdiler. Gilgames onu önemsemeyerek yürümeye devam
etmek isteyence Enkidu onun yolunu ayagiyla kapadi. Buna birdenbire kizan Gilgames onu itmeye çalisti, basaramayinca sarilip yere çalmak istedi, yine olmadi. Her ikisi birden birbirlerine sarilip bogusmaya basladilar. Onlar bogusurken yerler titriyordu sanki. Herkesi nefessiz birakan bogusma gittikçe kizisiyor, fakat ikisi de ne yeniyor ne yeniliyordu. Birden Gilgames'in ayagi tökezlendi, izleyenler, Enkidu tam bundan yararlanip onu yere çalacak diye beklerken o Gilgames'in eline yapisarak onu düsmekten kurtarmaz mi? Arkasindan da birbirlerine sarilip öpüsmeye baslamazlar mi? Iste buna sasmamak elde degildi, herkesin agzi açik kaldi.
Ikisi de anlamisti birbirlerini yenemeyecegini. Böylece baslamisti onlarin arkadasligi ve dostlugu. Birbirleri için simdi canlarini verebilirlerdi. O günden sonra Gilgames Enkidu'nun arkadasligiyla can sikintisindan kurtulmus, halk da onun huzuruyla huzur bulmustu.

Ejder Humbaba (Huvava)

Gilgames, Enkidu ile mutluydu, fakat nedense yine yerinde duramiyor, yapacak isler düsünüyordu. Bulmustu ne yapacagini simdi. Bu arada Enkidu da yaban yasamindan geldigi için -Gilgames ile canciger arkadasligina ragmen- cam sikilmaya, basibos dolastigi kirlari, candan sevdigi hayvanlarim aramaya baslamisti. Gilgames'in sedir ormanlarindaki canavar Huvava'yi (Humbaba) gidip öldürme teklifini düsündükçe, hiç de olumsuz bulmamaya basladi. Gilgames'e, "Sevgili arkadasim, canavari öldürme isteginde haklisin. O ölürse halkimiz ondan kurtulacak, sen de sanina san katarak, adini ölümsüz yapacaksin. Bu serü-'vende ben de seni yalniz birakmayacagim. Fakat, yine de seni tekrar uyarmak istiyorum. Canavar Huvava'nin yasadigi ormana girenler bir daha çikamiyormus. Canavarin kükremesinin bir tufan firtinasi gibi oldugunu, ates saçan agzindan her seyi yok eden bir nefes çiktigini söyledim sana. Bunlari bilerek, yine gitmek istiyor musun oraya?" dedi.
Gilgames, "Bunlari tekrar hatirlattigin için tesekkür ederim, ama yalniz Tanrilar ölümsüzdür, insanlarin yasam günleri ise sayili. Yaptiklari günlük isler ise rüzgâr gibi geçip gider. Halbuki biz canavar öldürürsek, hiç olmazsa adimiz yasayacak. Nasil olsa bir gün ölecegiz. O yüzden ölümden korkmayalim. Ondan korkarsak kahramanlik gücümüz nerde kalir? Ben senin önün-den gidecegim, sen bana yalniz, 'korkma, yaklas!' de yeter. Ölürsem bile, 'Gilgames korkunç Huvava ile çarpisirken öldü' derler ve adim yine unutulmaz" dedi.
Bunun üzerine ikisi bu savasa gitmek için silahlar yaptirmak üzere ustalara basvurdular. Her birine çesitli agirlikta balta, kiliç, gürz yapmalarini söylediler. Onlar hazirlaninca, bunlari yüklenerek Uruk sehrinin meydanina geldiler. Halk onlarin gidecegini duymus, meydana toplanmisti. Sehrin yaslilari Gilgames'e. öldürmek istedigi canavarin. Enkidu'nun söyledigi gibi ne kadar korkunç oldugunu anlattilarsa da, Gilgames kulak asmadi. Üstelik güldü onlara. Yaslilar onun gülmesine aldirmayarak, "Ey kralimiz! Sen gençsin. Ayrica senin gibi bir kralimizi kaybetmek istemiyoruz. Ne olur gitme!" diyorlardi. Baktilar ki, Gilgames ka-rarindan vazgeçecek gibi degil, o zaman, "Enkidu'yu birak, senin önünden gitsin. O yaban olarak büyümüs, dövüsmeyi bilir ve seni korur" dediler.
Gilgames, "Nasil olur, kendimi kurtarmak için arkadasimi öne sürer miyim, ne düsüncesiz insanlar!" diyordu.

Bu kez gençler ortaya atildi. "Biz de seninle gelecegiz" dediler. Gilgames, bakti ki ellerinden kurtulamayacak, onlara, "Aranizda, öldügünüz zaman ölümünüze üzülüp aglayacak annesi, babasi, esi, çocugu, daha dogrusu aglayacak kimsesi olmayan varsa, onlar gelebilir bizimle" deyince, birkaç genç ortaya atildi. Gilgames. onlarin hakikaten kendileri için üzülecek kimseleri olmadigini anladiktan sonra, "Siz de gelebilirsiniz bizimle" dedi ve ellerindeki silahlardan onlara da dagitti.
Gilgames, "Gel Enkidu, simdi yola çikmadan önce bilge olan anneme gidelim. O bize çikacagimiz bu yolculuk için en iyi önerilerde bulunacaktir" dedi. Annesi Tanriça Ninsun Egal, tapinaginda onlari bekliyordu. Gilgames, annesini görünce, hemen kosup ellerine sarildi ve "Annecigim, uzun bir yolculuga çikiyorum. Ne kadar güçlü olursam olayim, bilmedigim bir yola gidecegim ve orada bilmedigim Huvava ile savasacagim. Oraya gidip dönünceye kadar yüce Günes Tanrimiz Samas'i kizdiran bir sey olursa, ne olur siz benim yerime onu teskin ediniz. Eger Huvava'yi öldürüp, sedir agaçlarim kesip getirirsem, bütün ülke senlik yapsin! Sizin tam gözünüzün önüne bu zaferi belirten bir abide dikecegim. Benden dualarinizi esirgemeyiniz!" dedi.
Gilgames'in bu sözleri üzerine çok duygulanan annesi, ellerini baslarina koyarak, onlari kutsadi ve Enkidu'ya dönerek, "Senin annen baban yok. Seni dogurmadim, ama yine de oglum sayilirsin. Sen kirlarda büyüdün. Gilgames'ten daha güçlüsündür, onu sana emanet ediyorum" deyince, Enkidu çok hislendi, gözlerinden yaslar akarken, "Beni ogul kabul ettiginiz için size ne I kadar tesekkür etsem azdir. Gilgames benim kardesim oldu. Onun için elimden geleni yapacagima, onu geregince koruyacagima, bütün kalbimle söz veriyorum. Yalniz, sunu söylemeden edemeyecegim. Gilgames, o kadar güçlü ki, benim yardimima gereksinim duyacagini pek zannetmiyorum" dedi. Ninsun çok sevindi bu sözlere ve elinde tuttugu iki kolyeyi boyunlarina takti. Kolyelerin üzerine koruma cinlerinin resmi kazilmis, bakirdan askilari vardi. Onlari takarken, "Bunlar yolculugunuzda size sans getirsin, sizi korusun!" dedi.
Ninsun, onlari yolcu ettikten sonra, en güzel elbiselerini giydi. Boynuna degerli taslardan olusan kolyelerini takti. Basina da tacini koydu. Böyle süslenip püslendikten sonra, tapinagin tepesine çikti. Oradan Günes Tanrisi'na tütsüler yakti ve ellerini ona dogru kaldirarak, "Ey yüce Samas! Neden benim oglum Gilga-mes'i böyle yerinde duramaz yaptin? Senin izninle o, Huvava'yi öldürmek üzere uzun ve tehlikeli bir yolculuga çikiyor. Sana rica ediyorum. Ona yardim et, onu koru!" diye yakardi, dualar etti.
Gilgames, Enkidu önde, digerleri arkalarinda yola çiktilar. Hepsinin sirtinda agir silahlar, ellerinde deri tulumlara doldurulmus bira ve yiyecekler vardi. Bu kadar yük altinda yürümek hiç de kolay degildi. Fakat, onlarin bir amaci vardi. Bu amaca ulasmaktan baska bir sey düsünmüyorlardi. Bu da onlara büyük bir güç veriyordu.
Önlerinde asilmasi gereken yedi dag bulunuyordu. Onlar, dagin birinden inip digerine çikiyor, yürüyorlardi. Aciktiklari zaman oturup yemek yiyorlar, uykulari geldiginde uzanip yatiyorlardi. Geceleri gidecekleri yollari yildizlara bakarak sürüyorlardi. Hava biraz bulutlu olunca hangi yöne gideceklerinde sasirmamak için oturup dinleniyorlar, yildizlar görünmeye baslayinca yollarina devam ediyorlardi.
Gilgames'in içinde, bütün cesaretine ragmen, "acaba basaracak miyiz?" diye bir endise vardi. O yüzden dagin birine çiktiklarinda, daga kurban olarak biraz un serpti ve "Ey dag! Bu isi basarip basaramayacagimizi ne olur bana rüyamda göster" diye dua etti.
Enkidu, rahat uyuyup olumlu rüya görsün diye, Gilgames'e yatmasi için iyi bir yer hazirladi. Gilgames oraya uzanip yattiginda, Enkidu, onun basini dizlerine koydu. Gilgames, yorgunlugun etkisiyle hemen uykuya daldi. Enkidu da otururken uyumamak için büyük gayret gösteriyordu. Bir ara tam uykuya dalmisken, Gilgames'in siçrayip kalkmasiyla hemen uyandi.

Gilgames, "Sevgili arkadasim, istedigim gibi rüya gördüm. Yorumu sen yapacaksin" diye rüyasini anlatmaya basladi: "Rüyamda kirlarda dolasirken bir boga ile karsilastim. Kuyrugu ile yerlere sürtüyordu. Gökte bir toz bulutu yükseldi. Ben hemen onun önünde diz çöktüm. O kolunu bana sardi. Dilim saskinliktan disari çikmisti. O bana tulumdan içmek için su verdi."
Enkidu, "Sevgili arkadasim! Karsilastigin o boga koruyucumuz Günes Tanrisi Samas'tir. Zor durumumuzda elini bize uzatacak, yardim edecektir. Tulumdan su verilmesi, senin onurlandin-lacagindir" dedi ve "Hiç kuskun olmasin, biz bir olduktan sonra, Huvava'yi nasil olsa ortadan kaldiracagiz. Ülkemizde kimsenin basaramadigini biz basaracagiz" diye Gilgames'i yüreklendirdi.
Yine yürümeyi sürdürdüler. Yol o kadar uzundu ki, bir ara .dinlenmek için uzandiklarinda Gilgames firlayarak, "Enkidu yine bir rüya gördüm. Bakalim bunu nasil yorumlayacaksin?" diye söze basladi: "Derin bir dag dibinde duruyorduk. Hemen dag dirildi. Beni yere yikti. Dag ayaklarimi yakaladi ve onlari birakmadi. Biz onun karsisinda dag sinekleri gibi kaldik. Aydinlik kuvvetle parliyordu. Bana bir adam göründü. Memlekette en güzel o idi. O beni dagin altina çekti, bana su içirdi. Kalbim ferahladi, ayaklarimi yere degdirdi."
Enkidu. "Sevgili dostum, çok güzel bir rüya. Gördügün dag Humbaba'dir. Onu yakalayacagiz ve öldürecegiz. Ölüsünü tarlaya atacagiz. Yarin her sey sona erecek" diyerek rüyayi yorumladi.
Tekrar dinlendiklerinde, Gilgames. "üçüncü bir rüya daha gördüm" diye Enkidu'ya rüyasini anlatmaya basladi: "Gök gürlüyor, yer ugulduyordu. Sonra birdenbire her taraf ölüm sessiz-ligine gömüldü. Kapkaranlik oldu. Arkasindan büyük bir aydinlik göründü. Bir ates alevlendi. Sonra bu az çok beyaz alev do-nuklasti ve ates söndü. Etrafta olan her sey küle döndü."
Enkidu, "Dostum, bütün bunlar Humbaba'yi öldürecegimize bir isarettir" diyerek yorumladi rüyayi.
Fakat, rüyayi böyle yorumlamasina ragmen, Enkidu'nun içine anlayamadigi bir korku geldi. Gilgames'e çekine çekine, "Sevgili arkadasim, nedenini bilemedigim bir korkuya kapildim. Adeta ayaklarim geri geri gidiyor. Kollarim sanki tutulmus gibi. Halbuki seni asla yalniz birakmak istemiyorum" deyince, Gilgames hayretle onun yüzüne bakarak, "Birdenbire ne oldu sana böyle? Yoksa rüyami baska sekilde yorumlayip, bana dogrusunu söylemedin mi? Kendine gel kardesim. Bu kadar yol yürüdük. Senin kalbin savasla çarparken, neden bu korku? Gel el ele verelim. Biliyorsun atasözümüzü, 'iki katli ip kopmazmis'. Biz birlikte olunca, karsimiza ne çikarsa alt edecegiz. Korkma ben önden gidecegim. Humbaba'yi öldürüp, Uruk'a döndügümüzde, nasil karsilanacagimizi bir düsün" diye onu korkusundan kurtarmaya çalisti.
Enkidu da böyle bir korkuya kapilmanin artik zamani olmadigini biliyordu. Kendini toplamaya çalisarak, "Merak etme Gilgames, nasil olsa bu korkuyu yenecegim. Onun için rahatlikla yolumuza devam edelim" dedi.
Yollarda yiyecekleri bitti, hayvanlari avlayip yediler. Biralari bitti, pinarlardan su içtiler. Yollar bitmek bilmiyor, bitmedikçe de onlar sanki daha çok güçleniyorlardi.
Bir gün bir de baktilar ki, canavarin yasadigi ve korudugu sedir ormanlarinin yanina gelmisler! Ormana yaklastikça, sik sedir agaçlarinin göz alici güzelligine bakakaldilar. Bütün hasmetiyle parlayan günes isinlarini sokmamislardi ormana. Ormanin dis kismi sanki kimse girmesin diye sik çaliliklarla kaplanmisti. Onlarin geldigini canavar anliyor ve Gilgames'e dogru öyle bir üflüyordu ki, Gilgames orada uyuyakaldi. Arkadaslari canavarin üflemesi yüzünden onun uyudugunun farkinda degildiler ve "Çok yoruldu, birakalim uyusun" dediler. Öyle derin bir uykuya dalmisti ki, günler geçiyor, onun uyanacagi yok. Nihayet, karar verdiler onu uyandirmaya.

"Gilgames, daha ne kadar uyuyacaksin, uyan ve kalk artik, bizler seni bekliyoruz" diye uyandirmaya çalisirken, o yattigi yerden firlayarak büyük bir saskinlik içinde, "Ne oldu bana? Neden uyuyakaldim, neden simdiye kadar beni uyandirmadiniz? Hemen yola koyulalim. O canavar ne kadar korkunç olursa olsun, yakalayip öldürecegim" dedi.
Ormana geldiklerinde agaçlar o kadar sikti ki, onlari kesip yol açmadan yürümeye imkân yoktu. Birlikte gelen gençler baltalarla agaçlan kesip, ülkelerine götürmek üzere demetler yapiyorlardi. Yol açip ilerlemeye basladiklarinda Huvava onlarin yaklastigini anlayinca kükremeye basladi. Onun kükremesiyle agaçlar sallaniyor, sanki yer yerinden oynuyordu. Enkidu, "Duyuyorsun degil mi arkadasim canavarin kükre-mesini? Hâlâ korkmuyor musun?" dedi. Gilgames, "Bizi hiçbir sey korkutamaz, yeter ki, beraber olalim. El ele verince onu ye-necegimizden hiç kuskum yok" dedi. Birbirlerine destek olarak yürümeye devam ettiler. Tam o sirada her seyi altüst eden bir firtina patladi. Öyle bir firtina ki, agaçlardaki dallari, yapraklari koparip yerlere çarpiyor, yerdekileri de havalara firlatiyordu. Toz duman, göz gözü görmeyecek hale gelmisti ortalik. Bu kargasalik içinde Gilgames Enkidu'yu yakalayarak, "Sakin bu firtina seni korkutmasin! Bunu Günes Tanrimiz Samas'in ejderi daha kolay yakalamamizi saglamak için gönderdiginden kuskun olmasin!" dedi. Bunda Gilgames hakliydi. Çünkü ejder bu firtinadan saskina dönmüs, ne yapacagini bilmez halde iken, korkunç yüzü, bütün dislerini gösteren agzi ile karsilarina çikivermisti. Onun saskinligindan yararlanan Gil-games'in, firtinanin ugultusunu bile bastiran bir haykirisla ejderin üzerine atilmasiyla suratina yumrugunu atmasi bir oldu. Firtinadan sersemleyen ejder beklemedigi bu yumrukla yere yikiliverdi. Bunu gören Enkidu, hemen onun üzerine atladi ve elinde tuttugu iple onu simsiki bagladi. Bunun üzerine Huvava Gilgames'e "Ne olur Gilgames beni birak! Sana hiç dokunmayacagim. Insanlara zarar vermeyecegim, onlar istedikleri kadar ormandan agaç kesebilirler. Yeter ki beni birak! Senin kulun kölen olacagim, yeter ki beni öldürme" diye yalvarmaya basladi.
Bu güçlü, acimasiz görünen Gilgames'in ne de yufka yüregi varmis! Hemen Enkidu'ya yavasça, "Bak zavalli ne kadar yalvariyor. Bize ve insanlarimiza bir sey yapmayacagina söz veriyor. Gel onu öldürmeyelim" dedi.
Enkidu buna çok kizdi: "Sen deli misin, inaniyor musun onun sözlerine? Adi üstünde, canavar! Söylediklerinde durur mu? Eger onu birakirsak, biz dönemeyiz ülkemize. Hazir tutmusken elimizden kaçirmak olur mu? Hemen öldüreyim onu" dedi ve kiliciyla bir vurusta öldürdü. Canavarin basini kesip bir tarafa koydular. Tam torbayi alip yola çikacaklari zaman Enkidu Gilgames'e, "Arkadasim simdi aklima bir sey geldi. Hazir buraya gelmisken ormanin en uzun ve güzel agacini keselim" deyince Gilgames lafinin sonunu beklemeden hemen, "Ne yapacaksin onu?" diye soruverdi. Enkidu, "Ondan yüce Tanrimiz Enlil'in Nip-pur'daki tapinagina çok görkemli kapi yaptirmak istiyorum."

Bu öneri Gilgames'in hosuna gitti. Çünkü Humbaba'yi öldürdükleri için Orman'in sorumlusu olan Tanri Enlil'in onlara kizacagindan korkuyorlardi. Ormanin en uzun ve kalin agacini bul-dular. Onu kestiler, yanlarinda gelen gençlerin ormana yol açmak için kesip demet yaptiklari odunlarla birlikte Firat Nehri'ne saliverdiler. Nehir onlari Uruk'a götürecekti.
Bu is de tamamlandiktan sonra büyük bir zaferle Uruk'a döndüler.
Onlari merakla bekliyordu Uruk halki. Geldikleri daha uzaktan görülür görülmez, "Geliyorlar!" sözü bir anda dalga dalga sehre yayiliverdi. Onlar daha sehir meydanina ulasmadan halk oraya toplanmisti bile. Herkesin merakli gözleri önünde torba açildi. Insanlari yillarca korkudan titreten, onlari ormana sokmayan canavarin korkunç basi ortaya çikti. Halkta büyük bir sevinç basladi. Herkes birbirine sariliyor, ardindan Gilgames'e kosuyor, ona sarilarak, "Sen ülkemizin en büyük kahramanisin" diyorlardi. Enkidu'ya da ayni gösteri yapiliyordu.
Gilgames böylece sehir duvarini ve diger yapilari yaptirdigi için ünlü oldugu gibi, canavari korkusuzca öldürerek ülkeyi bu canavardan kurtardigi için de kahraman olmustu.

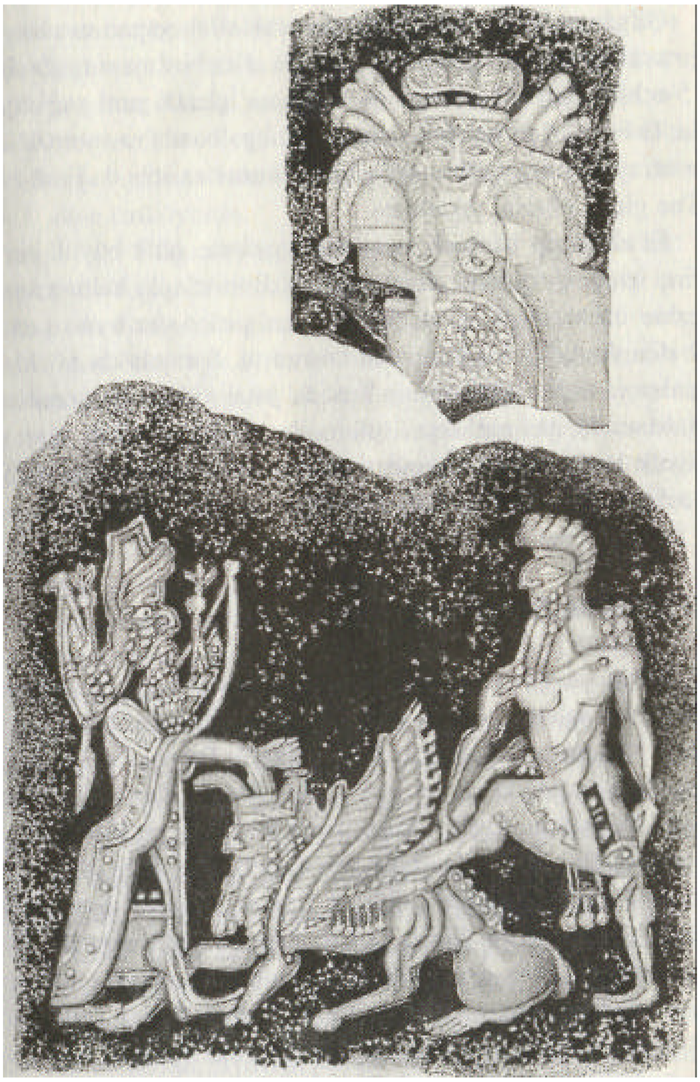
Gök Bogasi

Gilgames artik yalniz halkin degil, Sümer Tanri ve Tanriçalarinin gözünde de bir kahraman sayildi. Simdi onun krallik unvani yanina bir de kahramanligi eklenmisti. Çok mutluydu Gilgames; istedigini yapmis, kendi gücünü ve korkusuzlugunu kanitlamis, adini komsu ülkelere kadar duyurmustu. Yaptiklarini tabletlere yazdigindan, belki yüzlerce yil sonraya kadar adi sürecek, ne kadar ölmüs olsa bile insanlar onu bilecekti. Çok mutluydu o!
Artik rahat rahat kralligini yapacak, sevgili arkadasi Enkidu ile istedigi gibi yasayacakti. Enkidu onun hem dert hem sevinç ortagiydi, ona o kadar alismis, onu o kadar sevmisti ki, bir gün bile onsuz kalabilecegini düsünemiyordu. Birlikte geziyor, birlikte avlaniyor, birlikte egleniyorlardi. Hep, "Ne mutlu ki, böyle bir arkadasim oldu" diyordu. Onlarin arkadasligi dillere destan olmus, uzak ülkelere kadar yayilmisti. Aileler çocuklarina, ögretmenler ögrencilere, yaslilar gençlere, "Gilgames ve Enkidu gibi arkadas olun!" diye ögüt veriyorlardi. Uruk halki da çok rahatti. Artik herkes bayramlarini büyük bir neseyle kutluyor, tapinaklardaki törenleri kaçirmiyorlardi. O kadar çok törenleri vardi ki, yeni ay gökyüzünde göründügü, 15 günlük oldugu ve görünmedigi son günde yapilan törenler çok özeldi. O günler halk Tanrilara dua eder, adaklar adar veya daha önce adadiklari adaklari getirirlerdi. Tapinaklardaki rahip ve rahibeler çesitli çalgilar esliginde sarkilar söyleyerek, danslar ederek Tanrilari, dolayisiyla halki eglendirirlerdi.
Gilgames ve Enkidu zaman zaman saraydan çikip, çarsilari, nehir kenarindaki iskeleleri geziyor; saticilar, tüccarlar ve sanatçilarla konusup, onlarin dertlerini, isteklerini dinliyorlardi. Her ikisi de yasamlarindan çok memnundu.
Mutluluk nedense bazen uzun sürmüyor, çok geçmeden yasami karabulutlar sarabiliyordu. Gilgames ve Enkidu'nun mutluluguna da karabulutlar yaklasmaya baslamisti. Güzeller güzeli, çekici, alimli Tanriça Inanna, Gilgames'e daha Huluppu agacini kestirdigi zaman göz koymustu. Fakat o siralarda Tanriça'nin bir sevgilisi vardi. Bir gün her nedense ona kizmis ve ondan ayrilmisti. Gilgames'i, canavari öldürüp elini yikadiktan ve kendisine eski düzeni verdikten sonra ilk gören Tanriça Inanna oldu. Çok yakisikliydi. Üstelik simdi hem kral, hem de büyük bir kahraman.
Tanriça bir gün en göze çarpan giysilerini giydi. Saçlarinin buklelerini yanaklarina dogru indirdi. Gözlerine sürmeler çekti, boynuna çesitli degerli taslardan kolyeler takti ve dogru Gilgames'e gitti.
Gilgames, bu güzel Tanriça'yi karsisinda görünce, birden sasirdi. "Bu ulu Tanriça neden benim ayagima kadar gelsin! Ne yaptirmak istiyor bana!" dedi kendi kendine. Bu Tanriça ki, bütün Tanrilar ve erkekler ona sahip olabilmek, onunla evlenebilmek için arkasindan kosuyor, ona yalvarip yakariyorlardi. Herkes onun güzelligine hayran, çekiciligine kurban oluyordu. Gilgames, hemen ayaga kalkarak, ona yer gösterdi ve "Sayin Tanriçam! Sizin için ne yapabilirim?" diye sordu. Tanriça öyle güzel, bir genç kiz gibi öyle saf görünüyordu ki, Gilgames gözlerini alamiyordu ondan. Tanriça, "Gilgames seni çok begeniyorum. Düsündüm, tasindim ve seninle evlenmeye karar verdim" deyince, Gilgames beyninden vurulmusa döndü. Tanriça ondan her seyi isteyebilirdi, ama evlenmek isteyecegi asla aklina gelmemisti. Nasil olur da, yere göge hâkim olduguyla övünen bir Tanriça benim gibi bir insanogluyla evlenmek isteyebilir?!" diye hemen aklindan geçirdi. Ayrica ona güvenemezdi ki! O kaç erkegi bastan çikarmis; sonra da onlari bos çuval gibi alivermisti. Gilgames, o erkekler gibi olmayi asla istemiyordu. Fakat, bunu, bu gururla Tanriça'ya nasil söyleyebilecekti? Onun her dedigi, her istedigi olmaliydi.
Gilgames, Tanriça'nin gururunu kirmamaya dikkat ederek, en içten, en sevimli sesiyle, "Tanriçam! Bu teklifinizle bana büyük bir seref verdiniz, beni onurlandirdiniz. Ben küçük bir sehrin kraliyim. Siz ise yerin, gögün kraliçesisiniz. size nasil koca olabilirim?" diye söze

basladi. Fakat, Tanriça onun konusmasini sürdürmesine meydan vermeden sözü kendi aldi ve "Gilgames, seninle evlenir evlenmez, hatta daha önce altin ve lacivert tastan bir araba yaptirtacagim ki, bayilacaksin ona! Tekerlekleri piril piril parlayan altindan olacak.

Güçlü katirlarin çektigi bu araba ile istedigimiz yere gidecegiz. Sen evimize girerken, evin esikleri ayaklarini öpecekler. Krallar, prensesler ve yöneticiler önünde sevgiyle egilecekler. Sana daglardan, ovalardan hediyeler yagacak. Ayrica ülkemize de bolluk gelecek. Keçiler üçüz, koyunlar ikiz doguracaklar. Yük tasiyan esekler öyle güçlenecekler ki, sirtlarindaki agirliklariyla bile kosarken, katirlari geçecekler. Boyunduruga takilan öküzlerin esi olmayacak. Arabaya kosulan atlarinin ünü her tarafa dagilacak. Görüyorsun ya! Benimle evlenmen hem kendin hem de ülkemiz için çok iyi olacak!"
Tanriça konusurken Gilgames'in aklindan neler neler geçiyordu! "Sen!" diyordu "Sen sogukta isitmayan bir örtüsün! Sen firtinaya engel olmayan bir kapi, üstüne örtüleni altinda ezen bir fil derisi, içindeki kahramanlarin üstüne çöken bir saraysin!"
Bunlari neredeyse sesli söyleyecekti. Bir taraftan korkuyordu, ya Tanriça aklindan geçenleri okuyuverirse diye. Ama ona kabul edemeyecegi böyle bir evlenme teklifi yaptigi için kiziyor, kizginligini onu küçülten sözlerle yenmeye çalisiyordu. Bunun için yine hiç durmadan "Sen tasiyanin sirtinda eriyen bir ziftsin! Tas duvari çatlatan kireç, düsmani çeken yesim tasi, ayagi sikan bir ayakkabisin sen!" diye içinden geçirmekten kendini alamiyordu. Böyle kötü laflar söylenir miydi bu güzel Tanriçaya! Ama o, güzelligi kadar acimasiz da olabiliyordu. Evlenmeyi istemeyince kim bilir ondan nasil intikam alacakti!
Gilgames, bunlari düsünürken, bir taraftan da Tanriça'ya verecegi cevabi hazirlamaya çalisiyordu. Tanriça Inanna sözünü bitirince, "Tanriçam, vereceklerin son derece degerli benim için. Fakat, bunlara karsi ben sana ne verebilirim ki?! Sana uygun olanlari benim verebilmem ise imkânsiz!" dedi.
"Gilgames, ben senden yalniz benimle evlenmeni istiyorum, verdiklerimin karsiligini asla!.."
Gilgames, Tanriça'yi kirmamak ve kizdirmamak için ne söyleyecegini bir türlü kestiremiyordu. Çünkü, biliyordu ki, Tanriça ile evlenirse, bir süre sonra diger sevgilileri gibi onu da basindan atacakti. Yalniz basindan atsa iyi! Ona baska kötülükler de yapabilirdi. Bunu yüzüne vursa çok kizabilirdi o. Tanriça'ya ne söyleyecegini düsünürken, Tanriça ona vereceklerini tekrar tekrar sayip döküyor, "Seninle evlenirim" demesini saglamak için onu öyle sikistiriyordu ki, Gilgames nihayet baklayi agzindan çikariverdi: "Sevgili Tanriçam, biliyorsun, sen sevgililerinden bir süre sonra bikiyorsun. Onlardan kimisini hayvana döndürdün, kimisine agir isler yükledin. Hele zavalli kocan genç Dumuzi'yi yeraltinda inlettin. Ben bunlardan hiçbirisi gibi olmak istemiyor, sana arkadas olarak kalmak istiyorum" deyiverdi.
Gilgames, bunlari söylerken, Tanriça'nin yüzü sekilden sekle giriyor, gittikçe kizdigi anlasiliyordu. Gilgames, tam sözünü bitirdigi an, Tanriça büyük bir hisimla yerinden firladi ve "Benim gibi bir Tanriçanin evlenme teklifini kabul etmemek ha! Olacak sey degil! Sen kim oluyorsun da beni geri çevirebiliyorsun! Bunu senin yanina kâr birakmayacagim! Bu yaptigini en agir sekilde ödetecegim sana!" diye büyük bir hisimla ayrildi oradan.
Gilgames, onun kizacagini tahmin ediyordu, ama bu derece olacagini hiç düsünmemisti. Olmustu olan. Sonunu beklemekten baska seçenek yoktu. Kizgin Tanriça onun yanindan çikti ve dogruca Gök Tanrisi Amu'ya gitti.
"Göklerin beyi sevgili babam. Basima gelenleri sorma. Kahraman Gilgames benim evlenme teklifimi kabul etmedi. Bu olacak sey mi? Ki, göklerin, yerlerin kraliçesi olan bana bir ölümlü nasil 'hayir! diyebilir? Onu muhakkak cezalandirmaliyim! Gilgames'i ve Uruk sehrini yok edecegim. Onun için lütfen bana gök bogasim gönder!" dedi.
Gök Tanrisi, olanaksiz olan bu istege ne cevap verecekti?! "Kizim" dedi, "eger gök bogasim sana verirsem, ülkede yedi yil kitlik olur. Insanlarimiz kitlik yüzünden ölür."

Inanna, "Söz veriyorum, yedi yil insanlarimiza bolluk getirecegim. Ben Bereket Tanriçasi degil miyim?"
Gök Tanrisi yine ona vermek istemedi. Bu kez Tanriça Gök Tanrisi' na büyük bir sirretlikle, "Eger gök bogasim vermezsen, bütün ölüleri yeraltindan çikarip, yasayanlarin basina dert edecegim" diye tehdit etti. Bunun üzerine Gök Tanrisi Anu daha fazla dayanamadi, gök bogasini yere indirip saliverdi.
Boga bir taraftan insanlari öldürmeye, diger taraftan ortaligi kirip dökmeye basladi. Gök bogasi böyle basibos kalirsa, Uruk'ta her sey yok olacakti. Bunu gören Gilgames Enkidu'ya, "Haydi arkadasim, bu azgin bogaya gücümüzü gösterelim. Ona bizden baska karsi çikacak kimse yok" dedi. Enkidu, "Haydi arkadasim hücum!.." diyerek ikisi birden boganin üzerine atildilar. Neye ugradigim anlayamayan bogayi kiskivrak yakalayarak, kiliçlarini saplayiverdiler bogaya. Boga cansiz düstü yere.
Bunu gören Tanriça, Uruk duvarina çikarak, "Gögün bogasini öldürmeye cesaret eden Gilgames'in vay haline! Ona çok agir bir ceza verecegim" diye bagirmaya basladi. Bunu gören Enkidu, fena halde kizdi ve hemen boganin sag kalçasini keserek Inanna'ya firlatti ve üstelik "Imkânim olsaydi, seni de böyle yapardim!" dedi. Söylenir miydi bir Tanriçaya bunlar!
Inanna, ona adanmis kizlari, tapinak genel kadinlarim kalçanin etrafina toplayarak hep birden "Alacagin olsun Gilgames, alacagin olsun Enkidu. Bu yaptiginizi burnunuzdan fitil fitil çikaracagim. Kaybiniz çok büyük olacak!" diye bagiriyorlardi.

Gilgames, bunlara hiç aldirmayarak silah yapan ustalari çagirtarak boganin boynuzunu ölçtürdü. Her biri mavi tastandi ve 15'er kilo geliyordu. Kalinligi da 50 cm. Içleri 6 gür (1 gür =120 litre) yag aliyordu. O boynuzlari kendi Tanrisi olan Lugalbanda'ya sunmak üzere sarayin kraliyet salonuna astilar. Sonra her ikisi de Firat Nehri'ne gidip, ellerini yikadilar. El ele verip Uruk'un meydanina gelince, halk büyük bir sevinç içinde onlarin etrafina toplandi. Bununla iki kahraman ünlerine ün katmisti. Artik onlari öven siirler yaziliyor, sarkilar söyleniyordu. Sehir sevinçten cosmustu. Sarayda da büyük törenler yapildi. Gilgames ve Enkidu yatak odalarina kendilerini attiklarinda, yorgunluktan bitkindiler. Diger taraftan yine çok büyük bir is basardiklarindan dolayi son derece sevinçliydiler. Sevinçle yataklarinda uyuyakaldilar.

Enkidu'nün Hastalanmasi

Ertesi sabah uyandiklarinda Enkidu Gilgames'e gece gördügü rüyayi anlatti: "Sevgili arkadasim bu gece tuhaf bir rüya gördüm. Rüyamda Gök Tanrisi Anu, Bilgelik Tanrisi Ea, Hava Tanrisi Enlil ve gögün parlak isigi Günes Tanrisi Samas toplanmislardi. Tanri Anu, Enlil'e, 'Bunlar gök bogasini ve Huvava'yi öldürdüler. Bu yüzden ikisinden biri ölmeli, Gilgames ölmeli!' dedi. Ona karsi Tanri Enlil, 'Hayir, Enkidu ölecek!' diye karsilik verdi. Onun üzerine Günes Tanrisi Samas ortaya atilarak, 'Sedir ormanlarinin canavarini, gök

bogasini benim emrimle öldürmediler mi, neden suçsuz Enkidu ölecek?!' dedi. Bunun üzerine Enlil Samas'a, 'Sen her gün asagi inip onlardan biri gibi oluyorsun, o yüzden onlari koruyorsun. Evet Enkidu ölecek!' dedi".
Bunlari anlatirken, Enkidu'nun gözlerinden yaslar akmaya basladi. Gilgames de onunla agliyor, bir taraftan da "Sevgili kardesim, ben sensiz olabilir miyim? Hayir, böyle bir sey olmayacak, sen ölmeyeceksin. Sen ölürsen, ben ne yaparim? Rüyalarda e;örülen her sey çikmaz, merak etme" diyor, fakat için için de "ya ölürse!?" diye üzülüyordu.
Tanriça Istar Gilgames'in kendisiyle evlenmek istememesine ve arkadasiyla bogayi öldürdüklerine o kadar kizmisti ki, onun intikamini en kisa zamanda almali ve Gilgames'i can evinden vurmaliydi. Onun Enkidu'ya ne kadar bagli oldugunu biliyordu. En-kidu'yu ondan ayirmak büyük bir ceza olurdu Gilgames'e. Hemen karar verdi. Enkidu ölecekti, ama kendisi gibi bir Tanriçanin bogasini öldürmeye, hele kalçasini da suratina atmaya cesaret eden cezasiz kalamazdi. Gilgames, sevgili arkadasindan ayrilarak, Enkidu ise ölerek cezalarini bulmaliydi. Enkidu'yu birden öldürmek yerine, yavas yavas, aci çekerek ölmesini istiyordu.
Enkidu hastalandi. Acilar içinde kivraniyordu. Gilgames, onun basindan ayrilmiyor, onun acilarini nasil yok edecegini bilemiyordu. Hekimler getirtti. Ilaçlar yaptirtti. Büyücülere basvurdu, ama hiçbirinin etkisi görülmüyor, gün geçtikçe agirlasiyordu.
Bir sabah Enkidu Gilgames'e, "Sevgili kardesim, ben bu gece yine bir rüya gördüm. Bu rüyaya göre, sen bos yere beni yasatmak için ugrasiyorsun. Ben ölecegimi rüyada gördüm" dedi ve rüyasini anlatmaya basladi: "Gök gürlüyor, yer inliyordu. Ben yapayalnizdim. Yüzü su kusuna, ayaklari kartala benzeyen bir hayvan üzerime atildi. Kollarim kus kanatlari gibi tüylenmisti. O yüzüme bakti ve beni Yeralti Tanriçasi Irkalla'nin karanlik evine götürdü. Oraya giden yoldan asla geri dönülmüyordu. O evde olanlar toz ve çamur yiyorlar, karanlikta oturuyorlardi. Onlarin kuslar gibi kanattan giysileri vardi. Orada eski krallar, yüksek rahipler, rahip yardimcilari, sihir ve büyü yapan rahipler ve göge çikan rahipler bulunuyordu. Yeralti Tanriçasi Ereskigal'e, onun dizleri dibinde kâtibesi Belit-Seri, elinde bir tableti okuyordu. Bana göre hiç de iç açici bir rüya degil. Ben herhalde dönülmeyen o yere gidecegim" dedi.
Gilgames, onu teselli etmeye çalisti, fakat söylediklerine kendi de inanmiyordu. Arkadasi onu yalniz birakacakti. Gün geçtikçe Enkidu'nun hastaligi agirlasiyordu.
Bir gün Enkidu, "Sevgili arkadasim, biliyorum ben ölecegim. Yatakta ölmek duygusu çok korkunç! Savasta ölmeyi daha çok isterdim. Savasta ölenler, kutsal ve kahraman sayilir. Tanriça beni çok fena cezalandiriyor" dedi.
Enkidu hastaligi arasinda zaman zaman kendisini yabanliktan kurtarip sehirli yapan avciya, Samhat'a kiziyor, kendisini hayvanlarla beraber basibos ve üzüntüsüz yasamaktan Uruk'a getirdigi için lanetler, beddualar yagdiriyordu.
En ilginç olani da, sedir ormanlarindan kesip getirdigi agaçtan, Nippur'daki Tanri Enlil'in tapinagina yaptirdigi kapiya, sanki karsisinda ve canliymis gibi söyledikleriydi: "Seni aptal, anlayissiz kapi! Agacini en iyi agaçtan kesip ta sedir ormanindan getirdim. En iyi marangozlara yaptirdim seni! Seni ta Nippur'a götürüp yerine takdirdim. Üzerinde dönecegin söve taslarina diyecek yoktu. Onlara benim yaptigimi bildirmek için adimi da kazdirdim.

Bunlari yaparken senin Tanri Enlil yaninda bana yardim edecegini, beni savunacagim sanmistim. Ama ne gezer! Bak yüce Tanrimiz Enlil beni ne hale soktu. Ölümümü bekler oldum. Bunun için simdi imkâni olsa elime bir balta alip seni paramparça etmek istiyorum. Dilerim benden sonra gelen krallar sana hiç deger vermesin! Hatta benim adim bile silinsin senden!" diyor, bir taraftan agliyordu.
Bu kez gözyaslari içinde ellerini Günes Tanrisi Samas'a kaldirarak "Ey yüce Tanrim, sana sevgim ve saygim sonsuzdur. Sikintili günlerimizde imdadimiza yetistin. Gönderdigin firtinalar, Humbaba'yi yakalamamiza yardimci oldu. Simdi senden baska bir yardim rica ediyorum. Beni kirlardan, hayvanlarimdan ayiran avci, artik hayvanlari avlayamasin,

kollarinda güç kalmasin, yiyecek bulamasin! Rahibe Samhat'in da kendine özgü bir evi, sevecegi bir çocugu olmasin. Yattigi yer sokak, içtigi pis su olsun. Insanlar onu asagi görsün, sarhoslar hirpalasin!"
Bunlari duyan Günes Tanrisi Samas, Enkidu'ya, "Niçin onlara kiziyor, onlar için fena seyler istiyorsun benden. Avci seni Sarahat ile tanistirdi. Rahibe Samhat sana kralliga yakisir sekilde ekmek yemeyi, gönüllere nese veren sarap ve birayi içmeyi ögretti. Sana sahane giysiler giydirdi. En önemlisi seni Gilgames gibi birine arkadas yapti. O simdi seni krallik yataginda yatiriyor. Seni onurlu olarak rahatlatmaya çalisiyor. Kendisi de yanindan ayrilmiyor. Senin arkandan bütün Uruk halki aglayacak ve yas tutacak. Gilgames'in de seni gönderdikten sonra vücudunu killar saracak ve aslan postuna bürünerek, çöllerde dolasacak" dedi.
Bunlari duyan Enkidu sakinlesti ve düsünmeye basladi. Günes Tanrisi'nin dedigi dogruydu. Kirlarda hayvanlarla yasamaya devam etseydi, bunlarin hiçbiri olmayacak, bir hayvan gibi ölüp kalacak, cesedini hayvanlar parçalayacakti.
Bunlari düsününce yaptigi kötü dualardan utandi, pisman oldu. Bu kez yine Samas'a "Ne olur ulu Tanrim! Beni affet, onlari istemekle büyük bir hata yaptigimi anladim. Istediklerimi hiç duymamis ol. Yalniz Samhat için iyi dualar etmek istiyorum. Onu çok sevmistim. Bana tam bir ögretmenlik yapmisti. Aslinda onun hakkini ödeyemem. Ne olur! Onu krallar sevsin! Delikanlilar onun sevdasina tutulsunlar. Basina lavicert tasindan taçlar konsun, hazinelerin kapilari açilsin ona. Ugruna yedi çocuklu kadin bile feda edilsin!"
Hastaligi gün geçtikçe artan Enkidu bir gün gözlerini bir daha açmamak üzere kapayiverdi. Gilgames, onu uyandirmak için neler yaptiysa, o uyanmadi. Gilgames büyük bir aciyla arkadasinin üstüne kapandi. Yedi gün yedi gece kimse onu kaldiramadi. Artik Enkidu'nün vücudu çürümeye, burnundan kurtlar çikmaya baslamisti ki, ne yapip edip Gilgames'i kaldirdilar üstünden.

Enkidu'nun ölümü Tanriça'nin istedigi gibi Gilgames'i can evinden vurmustu. O kadar sevdigi, her anini birlikte geçirdigi biricik kardesi, arkadasi ölmüstü. Ne yapacakti simdi? Gözü bir sey görmüyor, gece gündüz agliyordu. Acisindan güzel giysilerini yirtti, saçlarini yoldu. Bagirdi, çagirdi, hiçbiri onu geri getiremedi, getiremeyecekti de!
Onu teselli etmeye gelen halka ve yaslilara, "Sevgili halkim, dostlarim hepinizi seviyorum, biliyorsunuz. Enkidu, bana candan arkadasti. Bundan dolayi bir kadin gibi agladigim için ayiplamayin beni. Kadin erkek herkesin aci karsisinda aglamaya, sevinmeye, zamaninda gülmeye hakki var. Mademki Tanrilarimiz o hissi bize vermis, niçin onu kullanmayalim! Enkidu'ya o kadar alismistim ki, o benim için elimde ok-yay, belimde hançer, önümde kalkan, bayramlarin giysisi, bitmez tükenmez bir nese kaynagiydi. O benden çalindi. Benim sevgili arkadasim kirlarda yabane-sekleri, panterler, aslanlarla dolasiyordu. Onunla en zor isleri yaptik. Onunla gök bogasinin, sedir ormanlarinin canavari Huva-va'yi öldürdük. O simdi öyle bir uykuya daldi ki, beni duymuyor. Gözlerini açmiyor. Kalbine bakiyorum, o çarpmiyor" dedi.

Yine kendini tutamiyor, söylenmesini sürdürüyordu: "Sevgili arkadasim Enkidu için benim gibi herkes, her varlik yas tutsun! Birlikte gittigimiz yollar, astigimiz daglar, ona annesi gibi olan genis kirlar, panterler, aslanlar, çakallar, bütün yaban hayvanlari, kenarinda dolastigimiz kutsal Ulaya Nehri, suyunu tulumlarimizla Tanrilara sundugumuz saf Firat Nehri, Huvava'dan kurtardigimiz Uruk halki, bira yapanlar, yiyecek hazirlayanlar hepsi aglasin, yas tutsun! Agit yapan rahipler senin için saçlarini yolsun! Duyun ey Uruk halki! Sevgili arkadasim Enkidu için yaptigim agidi! Içim yaniyor, ne zormus arkadas, dost acisi çekmek! Onun acisini unutmak için saçlarimi koyuvererek, bir aslan postu giyip kirlara kendimi atmaktan baska çare göremiyorum" diyordu.

Bu agitlar, söylenmeler arasinda Gilgames'in aklina kendisini biraz olsun sakinlestirecek bir fikir geliverdi. Evet, bunu daha önce neden düsünememisti! Hemen yontuculari, heykel yapanlari, bakircilari, kuyumculari çagirdi.

Onlara "Sevgili arkadasim, kardesim Enkidu'yu daha sonraki kusaklarimiza da tanitmak istiyorum. Onun için sizden ricam, onun bir heykelini, yontusunu yapmaniz. Ama öyle bir heykel ki, derisi tüm altindan, gögüs kismi lacivert tasindan olacak. Onu herkesin görebilecegi bir yere dilemelisiniz. Uruk'a gelenler önce onu görmeli, ayaklarim öpmeli! Vakit geçirmeden hemen ise baslayin!" diye emir verdi.

Gilgames ne yaparsa yapsin yine de Enkidu'nun acisindan bir türlü kurtulamiyordu. Ne olurdu onu bir daha görebilsem, diyordu. Sanki bir daha görse bütün acilarini unutacakmis gibi geliyordu. Birden aklina, gidip Tanrilarimiza yakarayim, belki onu bir daha görmeme yardim ederler, diye bir fikir geldi. Önce Tanrilarin babasi Enlil'e basvurdu, o aldiris etmedi. Ay Tanrisi Nanna'ya anlatti derdini, o da kulak asmadi. En sonra "Bunun çaresini bulabilecek tek Tanri Bilgelik Tanrisi Enki olmali. O insanlara yardim etmeyi bilir ve sever. Bana da sevgili arkadasimi bir kerecik olsun tekrar gösterebilir" diye düsündü ve hemen onun Eridu'daki sualti sarayina gitti ve ona yana yakila derdini anlatti. Bilgelik Tanrisi Enki, "Benden öyle bir istekte bulunuyorsun ki, benim yapmama olanak yok. Ölen birini ben nasil canlandirabilirim? Yeraltindan çikma izni yalniz Çoban Tanrimiz Dumuzi'ye verildi. Fakat o bir Tanri. Öyle oldugu halde ancak alti ay yeryüzünde kalabiliyor" dedi.
Gilgames bunlari duydugu halde, yine Tanri'nin yakasini birakmiyor, durmadan yakariyor, "Onu ne olur bir kez daha görebilsem!" diyordu. Tanri Enki uzun uzun düsündükten sonra, "Eger Günes Tanrisi Samas yeraltina bir delik açarsa oradan Enkidu'nun gölgesi çikabilir, ama yalniz kisa bir süre için" dedi.
Gilgames bunu duyunca, sanki hemen olmus gibi heyecanlandi ve gözlerinden yaslar akarak, "Yalniz gölgesi, yalniz kisa bir zaman için de olsa raziyim, yeter ki, onu bir daha göreyim" diye boynunu bükerek yalvardi. O kadar içten söylüyordu ki bunlari, Tanri Enki dayanamadi ve onu saglamaya çalisacagina söz verdi ve sözünde durarak Günes Tanrisi Samas'in yeralti dünyasinin gansir kapisini açmasini ve Enkidu'nun gölgesinin yeraltindan çikmasini sagladi. Iki arkadasin büyük bir sevgi ve hasretle birbirlerini kucaklamalari görülecek gibiydi. Ikisi de gözyaslariyla birbirlerini durmadan öpüyorlardi. Bu bulusma ne yazik ki çok uzun sürmeyecekti. Gilgames bu arada yeraltinda neler oldugunu ögrenmek istiyordu. Onun için "Sevgili arkadasim ne olur bana yeralti dünyasindan söz et! Neler var orada? Nasil bir yasam sürüyorsun orada?" diye sordu. Enkidu'nun nese dolu yüzü soldu. Gözlerinden yaslar yeniden bosandi. Onlari silmeye çalisirken "Sevgili kardesim, hatirlatma bana onlari, söyletme beni! Gördüklerimi anlatirsam dayanamaz aglarsin, su kisacik bulusmamizda seni onlarla üzmek istemiyorum" dedi. Bu sözler Gilgames'! daha çok meraklandirmisti. Ne olursa olsun dinlemek, onunla her üzüntüyü paylasmak istiyordu. Bu nedenle Enkidu'yu anlatmasi için yeniden sikistirmaya basladi. Enkidu daha fazla susamayacagini anladi ve "Sevgili kardesim, elimi sürmeye kiyamadigim o güzel vücudumu simdi yeraltindaki böcekler, kurtlar eski bir giysi gibi kemirip yiyorlar. Begendigin, sevgi ile oksadigin basim bir çamur teknesine döndü. Oradakilerin gidasi toz, toprak." Gilgames bunlari dinlerken büyük bir ürperti geçirdi. Arkadasi için üzülürken birden kendi ölümü geldi , aklina ve hemen "Ben de mi öyle olacagim ölünce, hayir ben ölmemeliyim, ne yapip yapip ölümsüzlügü bulmaliyim" diye geçirdi aklindan. Enkidu onun düstügü dalginligin kendisi için olan üzüntüsünden oldugunu düsünerek konuyu degistirdi. "Biliyor musun Gilgames, orada ilk gördügüm, Bitkiler Tanriçasi Ninazu idi. O, yerde çirilçiplak yatiyordu. O kadar güzeldi ki, gögüsleri mermerden yapilmis birer vazo gibi hiç kirisiksiz, dümdüz görünüyordu. Ona ne kadar dokunmak istedim, ama dogrusu korktum. Birisi çiviye asilmis duruyordu. Eger yaptigi günahlardan pismanlik duysa imis, çividen kopup düsecekmis, ama inadindan aldirmiyormus. Eceliyle ölenler yataklarinda yatip soguk su içiyordu. Savasta ölenlerin de anasi, babasi, karisi onun için çalisiyordu."
Gilgames, "Desene orada da bir baska türlü yasam var!" "Öyle sevgili arkadasim. Çok oglu olup da ölenlerin isleri is. Bes oglu olan, iyi bir kâtip gibi kollan açik saraya adalet götürüyor; alti oglu olan saban süren gibi kalbi neseli; yedi oglu olan ise Tanri'ya yakin biri gibi duruyor. En zavallilar da kirda ölüp de gömülmemis olanlar. Onlarin gölgeleri hiç rahat edemiyor." Enkidu sözlerini bitirir bitirmez birlesme sürelerinin tamamlandigi bildirildi. Her ikisi yeniden

kucaklastilar, gözyaslari içinde birbirlerinden, bir daha bulusamamak üzere ayrildilar. Gilgames'in derdi yeniden tazelenmis, üstüne bir de ölüm korkusu gelmisti. "Ben de ölmemeliyim, ne yapip yapip ölümsüzlügü bulmaliyim" diyordu.

Sonsuzlugu Arama

Gilgames, kendisini kirlara atti. Artik agladigim kimse görmeyecek, yüreginin acisiyla attigi çigliklari kimse duymayacakti. Bu acilar içinde bir taraftan da, "Ben de Enkidu gibi ölecek miyim? Ölümden korkuyorum. Evet, korkuyorum. Bir zamanlar ölümü istemeyerek özgürlüklerini feda etmeye kalkan yaslilara ne kadar sasmis ve ayiplamistim. Simdi ben de onlara benze-dim" diye düsünüyor, kirlarda basibos dolasiyordu.
Artik arkadasinin ölümünü bir yana birakmis, kendi ölümünü düsünür olmustu. Ölümsüzlügün bir çaresi olmaliydi.

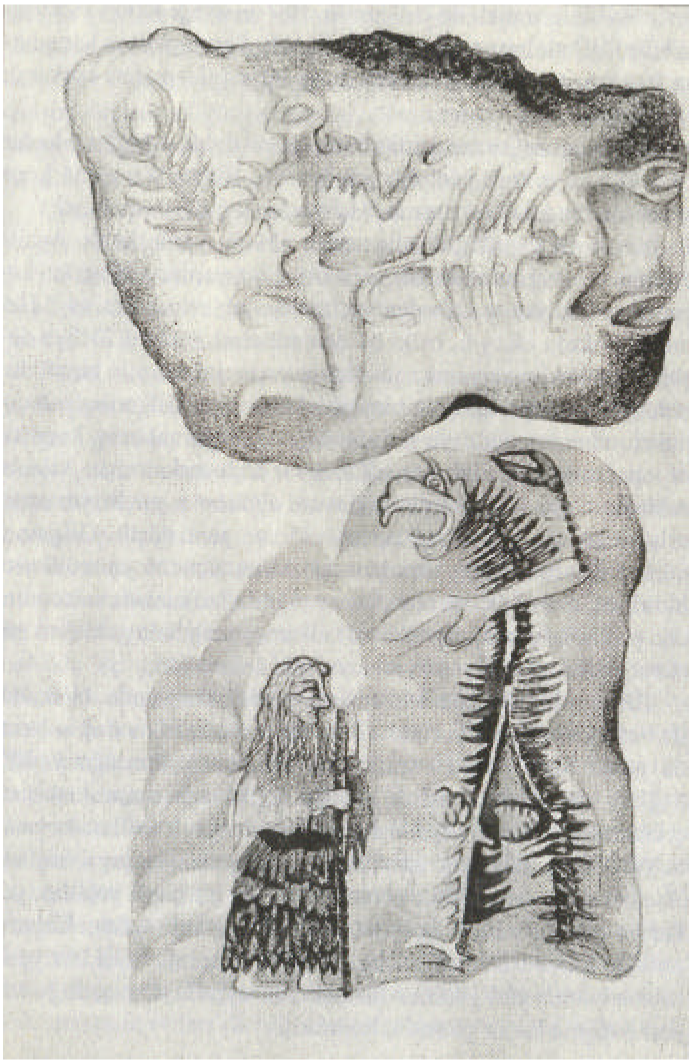
Çok çok eski çaglarda, Tanrilarin insanlari yok etmek için yaptiklari tufandan sonra Utanapistim (Sumercesi Zivsudra) adli birinin ölümsüzlügü elde ettigini duymustu. Gidip onu bulmali, o nasil ölümsüz olduysa onu ögrenmeliydi. Halbuki, söylendigine göre, o çok uzaklarda, gidilmesi olanaksiz olan Tanrilar bahçesinde yasiyordu.
Simdi onun akli fikri ona nasil ulasacagindaydi. Bir gün karar verdi. Ne olursa olsun, onu gidip bulacakti. O, olmayacaklari basarmisti. Bunu da basaracakti. Çünkü, basarmayi muhakkak istiyordu.
Üzerine aslan postu, ayaklarina sandaletlerini giydi; eline bir dernek, beline bir hançer aldi. Sirtina bira tulumunu yüklendi.

Kimseye görünmeden gizlice yola çikti. Yola çikmadan önce o degerli kaplar içinde Günes Tanri ve Samas'a bal ve tereyagi sundu. Ona, kendisine yardim etmesi için dualar etti. Artik ne krallik, ne saray, ne güzelim Uruk sehri, ne de onu siirleriyle, sarkilanyla göklere çikaran halki gözüne görünüyordu. Insanlar da Tanrilar gibi ölümsüz olmali, sevdiklerinden ayrilmamaliydi. Bunun için Utanapistim'e ulasmasi gerekiyordu Gilgames'in, "Ona ulasir, ölümsüzlügün gizemini ögrenirsem, hem insanlarimi ölümsüzlüge kavustururum hem de kahramanligim üstüne kahramanlik katar, Tanrilar gibi sonsuza dek yasarim" diyordu.
Uruk kapisindan çikarken, bekçilerin kendisini tanimamalari ve görmemeleri için büyük gayret gösterdi. Sümer ülkesinin yollari dümdüz ve yapiliydi. Ova yesillikler, bahçeler, tarlalarla kapliydi. Bu yesillikler arasinda yürümek, ona büyük zevk veriyordu. Ne güzeldi onun ülkesi!
Fakat, zaman geçtikçe yol-iz bulunmayan tepelere tirmanmaya basladi. Gündüzleri alabildigine sicak, geceleri de soguktu. O, gece gündüz, soguk sicak demeden yürümek istiyordu. Fakat, bazen gücünün sonu geliyordu. O zaman bir agaç kovuguna, bir kaya dibine veya buldugu bir magaraya girip uyuyup dinleniyor, kendine gelir gelmez yine yürümeye basliyordu. Yanindaki yiyecekler içecekler bitmisti. Bazen yaban agaçlarindan kopardigi meyveleri, bazen avladigi hayvanlari yiyordu. Fakat, yerine bir an önce varmak için yiyeceklerle vakit geçirmek istemiyor, genellikle aç geziyordu. Hayvanlari da avlamak istemiyordu. "Kendim ölmek istemezken, neden bunlari öldürüyorum?!" diye kiziyordu kendine. Bir taraftan Tanri ve Tanriçalara çatiyordu. "Mademki, onlar bizi yarattilar, neden öldürüyorlar? Neden insanlara aci çektiriyorlar? Bir insani baskasini öldürünce cezalandiriyorlar; Tanrilar ise istediklerini öldürüyor, istedikleri zaman sehirleri yakip yiktiriyorlar. Rüzgârlar, firtinalar, yagmurlar ve taskinliklar veriyor, tufan ile yarattiklarini yok ediyorlar. Bu yaptiklarindan dolayi onlari cezalandiran da yok?!" diye düsünüyordu. O kadar çaresizdi ki, kimi suçlayacagini, kime çatacagini bilmiyordu. Daglara tirmanirken, kayalarda elleri yaralaniyor, bu arada onlari da iyi etmeye çalisiyordu.

Daglardan asagi derin vadilere inmek de çok zordu. Her an ayagi kayip yuvarla-nabilirdi. Üstü basi perisan bir haldeydi. Saçi sakalina karismaya baslamisti. Yolda rastladigi hayvanlar bile ondan korkarak kaçiyordu.

Bir gün günesin zor girdigi bir ormana daldi. Agaçlar o kadar sikti ki, yol açarak güçlükle yürüyordu. Birden karsisina koca yelesiyle bir aslan çikmaz mi? Iste bunu hiç düsünmemisti. Bir an ne yapacagini bilemeden oldugu yerde kaldi. Acaba aslan üzerine atilacak miydi veya diger hayvanlar gibi ondan kaçacak ya da aldiris etmeden yoluna devam edecek miydi? Hemen, "Enkidu olsaydi, belki de ona arkadaslik ederdi?" diye düsündü. Aslan da ne yapacagina karar vermek ister gibi bir an durarak Gilgames'e bakti ve birden saldirdi ona. Gilgames aslanin durusundan bir saldiriya hazirlandigini hemen anlamis, kendisini toparlamis, karsilik vermek üzere o da hazirlanmisti. Aslanin saldirmasiyla, Gilgames'in canavari öldüren o güçlü yumrugu aslanin alnina gelince, aslan sarsildi ve yere düstü. Gilgames onun bu durumundan yararlanarak ikinci, üçüncü yumruklarini indirince, aslan güçsüz olarak yere yigildi; kalkamadi ve kendinden geçti. Gilgames, onun artik kalkamayacak hale geldigini görünce öldürmeye kiyamayarak yoluna devam etti.

Bir gün bir de bakti ki, sipsivri iki dag karsisinda. Ne kadar da birbirlerine benziyorlardi. Bu yüzden onlara ikiz dag anlamina gelen Masu adini vermislerdi. Gilgames, durdugu yerden daglari incelemeye basladi ve "Bu daglarin tepesine kadar mi çikmam gerekecek veya daha asagilarda geçit yollari bulacak miyim" diye düsünüyordu. Yavas yavas tirmanmaya basladi. Asagisi da o kadar derin görünüyordu ki, bir hayli yol alip, yukariya çiktigi zaman karsisina büyük bir kapi çikti. Kapinin önünde akrebe benzeyen, baslari göge uzanmis, ayaklari yerin dibine batmis gibi görünen iki adam duruyordu. Onlar, dogusundan batisina kadar günesi izliyorlardi.

Gilgames onlari görünce birden ne yapacagini sasirdi. Öyle korkmustu ki, oldugu yerde çakilmis gibi kaldi. Bir tarafa kimildayamiyordu. Bir ara kendini topladi ve gayet saygili olarak onlarin önünde egildi. O sirada akrep adam karisina seslendi: "Hanim, bak bize biri geldi. Onun vücudunda Tanri eti var" deyince, karisi içeriden "Biliyorum, onun üçte ikisi Tanri, üçte biri insandir" dedi. Bunu duyan Gilgames sasirdi. Nasil biliyorlardi bunlari? O düsünürken, akrep adam ona, "Tanrilardan olan sen! Bu uzun yolculuga çiktin! Niçin buralara kadar büyük güçlüklere katlanarak geldigini ögrenmek istiyorum" dedi. Gilgames, "Tanrilarin arasinda yasayan Utanapistim'i görecegim ve ona ölümsüzlügü nasil bulacagimi soracagim" dedi. Akrep adam güldü: "Simdiye kadar onu kimse bulamadi. Oraya ulasman imkânsiz. Oraya giderken ne günesin dogdugunu ne de battigini görebilirsin. Her taraf kapkaranliktir" dedi.

Gilgames, büyük bir üzüntü ve aci içinde olmasina ragmen, "Ne olursa olsun, oraya gitmek istiyorum. Lütfen bana kapiyi aç, geçeyim ve yolumu sürdüreyim" dedi.

Akrep adam, "Gilgames sana Masu Dagi'nin kapisini açacagim ve bu dagi geçmen için izin verecegim" dedi ve kapiyi açti. Gilgames kapidan geçince, büyük bir tehlikeden kurtulmus gibi ferahladi. Fakat, akrep adamin söyledigi gibi, yol-iz olmayan bu yerde günes de görünmüyordu. Her taraf kapkaranlikti. Ne önünü, ne de arkasini görebiliyordu. Yorulunca oldugu yerde kivrilip yatiyor, kalkip yine yürüyordu. Ne gece oldugu, ne gündüz oldugu belliydi. Geceler gündüzler birbirine karismisti. Nihayet bir gün uzaktan bir isik göründü, isigi görünce Gilgames öyle sevindi ki, sanki bütün yorgunlugu gidivermisti.

Fakat acayip bir isikti. Ne oldugunu anlayamadi. Onu bir an önce görmek için adimlarini hizlandirdi. Isik piril pirildi, yanip sönüyordu adeta. Yanina yaklasinca, sasirip kaldi. Inanilacak gibi degildi gördü-
gü. Sanki rengârenk degerli taslardan olusan bir bahçeydi karsisindaki. Taslar, üzüm salkimlari, meyveler asilmis gibiydi dallara. Onlardan gözlerini alamiyor, baktikça büyük bir cosku doluyordu içine. Meger burasi Günes Tanrisinin bahçesiymis. Onun karsisinda bir süre durduktan sonra, "Haydi Gilgames, mademki aydinlik basladi, yoluna devam et" diyerek yürümeye basladi.

Nihayet deniz göründü. Iste bu onun için büyük bir sürprizdi. Gözlerine inanamadi. Denize dogru adimlarim yöneltti. Deniz kenarinda küçük bir yapi vardi. Ne olabilirdi o? Kapiya yanasti. Kapi yariaçikti. Kapiyi iterek çekingen adimlarla içeriye girdi. Bir tezgâh önünde Siduri adinda bir kadin duruyordu. Burasi bir içki eviydi. Kadin da onu isletiyordu. Kadin Gilgames'i görünce birden tas kesildi. Çünkü, onun saçi sakali birbirine karismis, elbiseleri paramparça, yüzü gözü pislik içinde, korkunç bir görünümü vardi. Kadin kendi kendine, "Bu bir katil kuskusuz, beni öldürecek. Elinden nasil kurtulup kaçabilirim?" diye düsünerek, kapiya dogru yöneldi. Gilgames, durumu hemen anladi ve "Niçin kaçmaya çalisiyorsun, kapilari kirip çarpacagimi, seni öldürecegimi mi düsünüyorsun yoksa?" dedi ve sözünü sürdürdü: "Ben Gilgames'im. Sedir ormanlarinin canavarini, gök bogasini öldüren. Daglan asan, ormanlar geçen, aslanlari dize getiren Gilgames! Duymadin mi adimi?"
Bu sözler üzerine biraz sakinlesmis olarak, "Bütün bunlari yapan sensen, neden yanaklarin göçmüs, yüzün asik, kalbin üzüntülü, neden uzun bir yolculuktan geliyormus gibisin? Neden böyle kirli, pasli, basibos dolasiyorsun?" diye sorulari siraladi Siduri.
Gilgames, "Bayan, benim en candan arkadasim, küçük kardesim, kirlarda yaban hayvanlarina arkadas olan, benimle sedir ormanlarinin ejderi Humbaba'yi öldüren ve benimle en zor serüvenlere atilan Enkidu'yu insanligin kaderi elimden aldi. Yedi gün yedi gece onun üzerine kapandim. Burnundan kurtlar çikmaya baslayinca beni üstünden zorla kaldirdilar. Iste o günden sonra ölümden korkmaya basladim. Kendimi kirlara attim. Günlerce haykirdim, agladim, üzüldüm. O kadar sevdigim bu küçük kardesim simdi toprak oldu. Iste bu yüzden kalbim üzüntülü, yüzüm asik. Uzun yollar asip geldigimden üstüm basim perisan" diyerek basindan geçenleri kisaca Siduri'ye anlatti.
"Anladim ki kardesinin ölümü seni çok üzmüs. Iyi, ama buralara kadar niçin, ne yapmak için geldin?"
Gilgames, "Ben de onun gibi ölmek istemiyorum. Onun için ölümsüzlügü bulmak üzere yola çiktim. Duyduguma göre, ölümsüzlügü kazanan Utanapistim adli biri varmis. Ondan ölümsüzlügü nasil elde ettigini ögrenecegim" dedi.
Siduri bunun üzerine, "Ah Gilgames! Ele geçirmene imkân olmayan ölümsüzlügü bulmak için bu kadar sikintiya girmek ha! Yazik olmus sana! Tanrilar daha insanlari yarattigi zaman ölümü de onlara vermis. Yalniz insanlara mi? Her varligin bir olusumu bir de yok olusu var. Sen bilgin bir adamsin, bunlari bilmen gerek. Ey Gilgames! Bulamayacagin ölümsüzlügü aramak için kaybettigin zamana yazik olmus. Sana verilen bu yasamin tadini çikarmaya bak! Gece gündüz keyiflen. Her gününü üzüntüyle degil, sevinçli geçirmeye çalis. Ye, iç, çal, söyle, dans et, yikan, temizlen, güzel giysiler giy. Küçüklerin ellerinden tutarak, karini gögsüne bastirarak yasamina yasam kat. Bu iste insanligin kaderi" dedi.
Gilgames, "Sayin Siduri. Belki dogru söylüyorsun, ama ben bir kez yola çiktim. Istedigimi almaya çalisacagim. Alamazsam o zaman senin sözlerini hatirlayacagim. Simdi senden Utanapis-tim'i nasil bulacagimi, ona nasil ulasacagimi söylemeni istiyorum. Bana onun yolunu göster! Bunun için ne olur bana yardim et! Geçmem gerekirse denizi bile geçecegim" dedi.

Siduri, "Biliyor musun, simdiye kadar oraya giden olmadi. Çok çok eski günlerde oraya gitmek için yola çikanlar bile denizi geçememis; hele ölüm suyunu geçmek çok zor, sulari çok derin. Oradan yalniz ölüler götürülür. Bütün bunlara ragmen, yine de ölüm suyuna gitmek istiyor musun?" dedi.
Gilgames, "Evet her ne olursa olsun, gidecegim. Ölsem de bu yolda ölmüs olurum. Duyduguma göre, Utanapistim'e giden Ur-sanabi adli bir kayikçi varmis. Onunla sulari geçecegim. Olmazsa geri dönecegim. Sen yalniz onun yerini bana göster!" dedi.
Kadin, kayikçinin bulundugu yeri gösterdi Gilgames'e. O da gidip, onu buldu. Adam, Gilgames'i görünce meyhaneci Siduri gibi ona sorular sormaya basladi: "Neden yüzün solgun, yanaklarin çökmüs? Neden kalbin kederli? Ne kadar uzak yoldan geldin buraya?"
Gilgames de ona, "Nasil yüzüm solgun, yanaklarim çökük, kalbim üzüntülü olmasin?!" diye sevgili arkadasinin ölümünü, bu yüzden perisan oldugunu anlattiktan sonra, "Simdi sana rica ediyorum Ursanabi. Beni ölümsüzlüge kavusan Utanapistim'in bulundugu yere götür, ne olur!" dedi.
Ursanabi ona, "Seni oraya götürürüm. Yalniz tekneyi yürütmek için kürekler gerek. Her biri 60 metre uzunlugunda, kürek yerine geçecek agaçlari kes! Onlarin saplarini asfalt ile kapla ve buraya getir!" dedi.
Gilgames, hemen yakinda bulunan ormana gidip istenilenleri yapip getirdi. Bunun üzerine Ursanabi ile tekneye bindiler. Yelkenler açildi. Rüzgârin etkisiyle tekne pupa yelken gidiyor-du, l ay 15 gün sonra, Ursanabi, "Iste ölüm suyuna geldik" dedi. Burada durarak bir su yoluna girdiler. Her iki tarafinda dimdik kayalardan olusan bir dag yükseliyordu. Ursanabi, "Simdi ormandan kesip getirdigin siriklari kullanma zamani geldi. Onlari çok dikkatli kullanman gerek. Sakin elini suya degdirme!
Çok dikkatli ol!" dedi. Gilgames, büyük bir dikkatle söylenenleri yapiyordu. Bir sirigi kullaniyor, o islaninca digerini aliyordu. Tekne ilerledikçe, gökyüzü görünmez oldu. Ortalik gece gibi kararmisti. Gilgames, elindeki siriklarla tekneyi zorla yürütüyordu. Öyle zordu ki bu is. Gilgames zorlandikça, kayikçi "Geri dönelim mi?" diye soruyordu. Fakat, Gilgames'in asla dönmeye niyeti yoktu. Sira, hazirladigi son siriga geldiginde uzaktan biri göründü. Kayikçi, "Gördügün kisi, Utanapistim iste" dedi. Utanapistim de gelen tekneye bakiyor, "Içindekinden biri benim adamim da, öbürü kim olabilir?" diye düsünüyordu.

Karaya yanasip yere indiklerinde hemen Utanapistim Gilgames'e, "Sen kimsin? Neden yüzün solgun? Üzgün görünüyorsun! Neden yüzün gözün yara, üstün basin yirtik pirtik, nedir bu halin? Niçin geldin buraya? Çoktan beri yollarda miydin" diye sorulari siraladi.
Gilgames de daha öncekilere söyledigi gibi önce kendini tanitti. Sonra arkadasi Enkidu'nun ölümünü, bundan dolayi çektigi üzüntüleri ve oraya gelinceye kadar dogru dürüst uyku uyu-madigini, avlanarak karnim doyurdugunu, meyhaneci kadin Si-duri'ye rastlayisim bir bir anlatti. Fakat, henüz niçin geldigini söylememisti.
Utanapistim, "Bütün bu sikintilari ve yorgunluklari çekip buraya neden geldigini henüz söylemedin. Onu bildir bakalim!" dedi.
Gilgames, "Arkadasimin ölümü beni çok yikti. Ben de onun gibi ölmek istemiyorum. Onun için sana geldim. Çünkü sen ölümsüzlügü almissin. Onu nasil aldigini ögrenmek, ben de öyle yapmak için geldim!" dedi.
Utanapistim, Gilgames'in yüzüne, "Yazik sana!" der gibi aciyarak, diger taraftan olmayacak bu istegi için alayli olarak bakti ve arkasindan bunun olamayacagini kanitlayan birçok soruyu siraladi: "Gilgames, simdiye kadar yapilip da hiç yikilmamis veya yikilmayacak bir ev gördün mü? Mühürlenen bir belge sonsuza dek kalir mi? Kardeslerin bölüstükleri miras sonsuza dek onlarin olur mu? Ülkede düsmanlik sonsuz mudur? Bir nehir sürekli tasar mi? Günesin yüzünü her zaman görüyor musun? Eski günlerden devamli ne kalmis ki? Uyku ile ölüm

birbirlerine benzemiyor mu.' Her ikisi de ölüm gibi görünmüyor mu? Bütün varliklari yaratanlar, yasami ve ölümü birlikte vermisler. Her nesnenin bir varolusu, bir yok olusu var. Insanin da öyle. Elden ne gelir?"
Gilgames, "Ama Utanapistim, sana bakiyorum, benden bir ayricaligin yok. Yüzün, gözün, elin, kolun ve ayaginla tipki bana benziyorsun. Ben seni savaslarla ugrasan bir kisi sanmistim. Görüyorum ki, burada bombos duruyorsun. Lütfen söyle, bu Tanrilar toplulugu arasina nasil girip, ölümsüzlügü alabildin?" dedi.

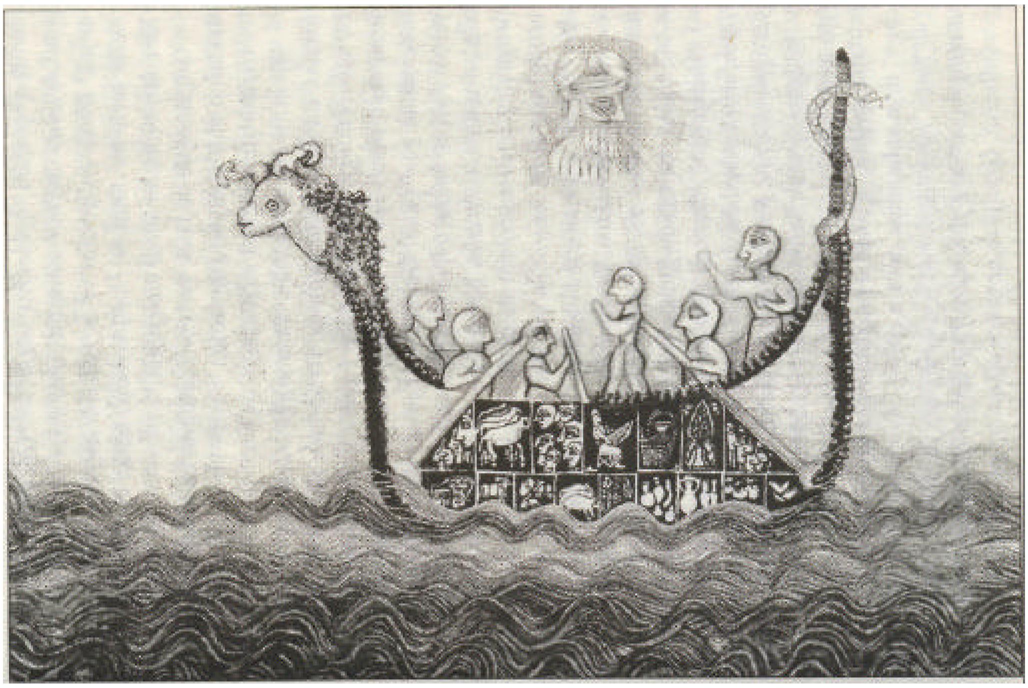
Tufan

Utanapistim, "Gilgames, bu büyük bir sir. Fakat, sen mademki bu kadar sikintilar çekerek buraya geldin, o sirri sana açiklayacagim, beni iyi dinle!"
Gilgames bu söz üzerine, bu sirri ögrenip ölümsüzlüge kavusacagim diye büyük bir umuda kapildi.
"Firat kenarindaki Suruppak adli sehri biliyorsun kuskusuz" diye söze baslayan Utanapistim açiklamasini sürdürdü:
"Bu sehir çok çok eski bir sehirdi. Vaktiyle Tanrilar onun içinde toplanirlardi. Bir gün Tanrilarin babasi olan Gök Tanrisi Anu, savastan hoslanan danismanlari Enlil, on/arin temsilcisi Ninurta, vezirleri Ennugi toplanmislar. Bilgelik Tanrisi Ea da bir kösede oturiiyormus. Bu dördü 'Haydi bakalim, bir Tufan yapalim ve yarattiklarimizi, özellikle insanlari yok edelim' demisler ve buna karar vermisler. Bu, kösede duran Bilgelik Tanrisi'nin hiç hosuna gitmemis. Fakat, çogunluk digerlerinde oldugu için, sesini çikaramamis. Ben o sirada kulübemin içinde Tanrilarimiza dua ederek oturuyordum. Birden bir ses duyar gibi oldum. Kulak verdim, fisilti halinde 'Konus kulübe, konus kulübe, duvar duvar dinle beni, Suruppak'in adami Ubartutu'nun oglu duyuyor musun beni?' diyordu. Hemen duvara yanastim. Büyük bir heyecanla, 'Evet duyuyorum' diye yanit verdim. O sözünü sürdürmeye hasladi. 'Ben Bilgelik Tanriniz Ea'yim, sana bir haber verecegim' dedi. Bu bana ne büyük serefti. Yüce Tanri Ea benimle konusuyordu. Olacak sey degildi bu, ama olmustu. Hemen, 'Dinliyorum sizi yüce Tanrim' dedim. 'Tanrilar toplantisinda arkadaslar her nedense bütün yarattiklarimizi yok etmeye kalktilar. Ben engel olmak istedim, basaramadim. Bunun üzerine seni dua ederken görünce, bunu sana bildirip senin yolunla hiç olmazsa bir kisim varligin kurtulmasini istedim. Simdi söyleyeceklerimi iyi dinle ve aklinda tut! Hemen simdi malini mülkünü topla, sat ve onunla bir gemi yap. Geminin eni boyu esit olsun, içine su girmeyecek sekilde onu kapla' dedi. Çok korkmustum, 'Sayin efendim, yüce Tanrimiz. Söylediklerinizi, emirlerinizi anladim. Bundan çok onurlandim. Hemen yerine getirmeye çalisacagim. Fakat benim simdi bir endisem oldu. Gemiyi yaparken, yaslilarimiza, sehrimizin halkina ne söyleyecegim? Onlara, 'Tanrilarimiz bir tufan yapacak. Ben ondan canimi kurtarmak için bunu yapiyorum' dersem, muhakkak beni öldürürler' dedim. Tanrimiz Ea da Tanrimiz Enlil'in bana çok kizdigini, benden nefret ettigini ögrendim. Bu yüzden bu sehirden uzaklara, yüce Tanrimiz Ea'nin yanina, onun oturdugu Apsu'ya gidecegim' dersin dedi. Ben buna çok sasirdim. O, bana yalan söylemeyi öneriyordu. Fakat ne yapayim, Tanri emri. Herhalde onun da bir bildigi vardir!' dedim ve ertesi sabah gün agarir agarmaz, etrafima birçok insan topladim. Onlara Tanri'nin sözünü aktardim. Hemen ise basladim.
Önce geminin planini yaptim. O tam alti katli olacakti." Gilgames: "Öyle bir gemiyi yapmak kolay olmamistir herhalde. Onu ne kadar zamanda yapabildiniz?"
Utanapistim: "Tahmin edemeyecegin kadar kisa zamanda. O kadar çok yardimci toplanmisti ki etrafimda. Isbasi yaptigimda görmeliydin insanlarin karincalar gibi nasil düzenli çalistiklarini! Bir taraftan gemi için gerekli malzemeler yigiliyor, bir taraftan odunlar kesilip biçiliyor, hazirlanan keresteler bir araya getiriliyordu. Çocuklar bile vardi çalisanlarin

arasinda. Dogrusu onlarin bu çalismalarina karsilik, hepsinin Tufanla ölecegini düsünüyor, üzülüyor, hem kendime hem Tanrilara kiziyordum. Neydi yarattiklarini yok etmekteki amaçlari. Çalisanlara her gün bogalar, koyunlar kestirttim. Kipkirmizi saraplari, biralari nehir suyu gibi bol bol içirttim zavallilara. Yeni yil sölenlerine benzer senliklerle isler yapiliyordu. Herkes baslarina gelecekleri bilmeden büyük bir gayret ve zevkle çalisiyordu. Geminin omurgasi bes günde bitiverdi." Gilgames: "Ne kadar çabuk. Herhalde gemi küçüktü." Utanapistim: "Ne diyorsun sen! Tam bir iku idi içinin genisligi." Gilgames: "Desene bir tarla kadar. Kenarlarinin yüksekligi 20'ser kamis?- yanlarinin uzunlugu da 20'ser kamisti" dedi. *(1- Iku: 3 600 metrekare. 2- Bir kamis: Üç metre kadar.)*

Utanapistim sözünü sürdürdü: "Alt ve üst güverteleri esit büyüklükteydi. Hepsini yediser bölmeye ayirdim. Ambar kismi da dokuz bölme oldu.
Geminin dis kismini su geçmesin diye yagladim, ziftledim, kazanina bol miktarda zift doldurttum. Kürek yerine geçecek siriklari bir tarafa yigdirttim. Gemi suya indirilmeye hazir olunca, serefe içkiler içildi, çalgilar çalindi, sarkilar söylendi, danslar yapildi, büyük bir senlik vardi. Ustalar böyle bir eseri meydana getirdik diye gururla gemiye bakiyor, zevkten kahkahalar atiyorlardi. Zavallilar, baslarina geleceklerden haberleri olmadan büyük bir senlik içindeydiler.
Onlarin bu halini gördükçe içim sizliyor, canimi kurtarmaya çalisacagima, ne olacaksa onlarla beraber olsun bana da diyordum. Fakat bu, yüce Tanrimiz Ea'nin emriydi, nasil dönebilirdim!"
Gilgames: "Merak ediyorum, bu kadar büyük gemi kaç günde bitti ve nasil suya indirildi."
Utanapistim: "Inanir misin, tam yedi günde!"
Gilgames bunu duyunca büyük bir saskinliga ugradi. Kisacik zamanda nasil yapilabilmisti bu koca gemi.
Gilgames'in bu saskinligi Utanapistim'e büyük bir keyif vermisti. Sözünü sürdürerek, "Dogrusu gemiyi suya indirmek hiç de kolay olmadi. Bereket onu yan yatmis siriklar üzerinde yapmistik. Onlarin yardimi oldu. Arka arkaya koydugumuz siriklar üzerinden kaydirmak için bütün çalisanlar gemiyi önden arkadan ittiler. Geminin üçte ikisi suya girince elime geçenleri, altinlari, gümüsleri, kirlarin hayvanlarindan bir kismini, sanatçilari bindirdim. Bütün hisim akrabalarimi doldurdum içine.
Günes Tanrimiz Samas bana 'rüzgâr ve yagmur baslayinca gemiye gir, kapisini kapat' dedi. Onun söyledigi gibi gece birdenbire hava degisti. Firtinayla birlikte yagmur basladi. Hemen gemiye girip kapisini kapadim."
Gilgames buraya kadar büyük bir dikkatle Utanapistim'in sözünü kesmeden dinledi. Sözün burasinda birden. "Gemiyi kim yönetecekti, onu da siz mi yürüteceksiniz" diye sordu.
"Hayir" dedi Utanapistim ve sözüne devam etti:
"Bu isi çok iyi bilen, tam bir gemici olan Puzuramiirri de içerideydi. O, hemen geminin dümenine geçti. Artik hepimizin sorumlulugu onun elindeydi. Sabah ortalik agarmaya basladiginda, ufukta simsiyah bulutlar yükseliyor, hizla bize dogru geliyordu. Uzaktan görülen simseklerin isigi birdenbire yakinimiza yetisip, ortaligi gündüz gibi aydinlatirken, kulaklari patlatacak gök gürültüleri onlari izliyordu. Firtina Tanrisi Adad, Savas Tanrisi Ninurta olanca güçlerini göstermeye çalisiyorlardi.
"Yeralti Yargiçlari Tanri Anunnaki'ler durmadan mesalelerini yakiyorlardi. Bütün Tanrilar yarattiklarindan intikam alir gibiydiler. Bu kiyamet arasinda bir de göz gözü görmeyecek kadar karanlik basladi. Kimse kimseyi göremiyor, ortalik çiglik sesleriyle yankilaniyordu. Insanlar sanki savasta gibiydiler. Ülke bir çanak gibi kiritip dökülüyordu."

Utanapistim sözünün burasinda durdu. Gözlerini kapadi. Yüzündeki ifade o günlerdeki korkuyu sanki yeniden yasiyormus gibiydi. Gözlerinden ince ince yaslarin döküldügünü gören Gil-games, onun konusmaya baslamasini sessizce bekledi. Kendisi de bu anlatilardan öyle etkilenmisti ki, ölümsüzlügü istedigini bile unutmustu.
"Yeryüzü o kadar karanlikti ki, Tanrilar da onu göremez olmustu" diye Utanapistim yeniden söze hasladi. "Tanrilar bile yaptiklari bu tufandan korktular. Acidan köpekler gibi kivrildilar, sonra da göge Gök Tanrisi Anu'nun yanina kaçtilar. Tanriça Is-tar'i görmeliydin! Dogum sancisi çeken kadinlar gibi inleyip duruyordu, insanlar ve eski çaglar birden çamura döndü. Tanrilarin güzel sesli hanimi Tanriça Istar büyük bir pismanlikla 'Nasil bu kötü isin olmasina göz yumdum. Insanlarimin yok olmasina nasil razi oldum. Zavalli insanlarim balik yumurtalari gibi sulari nasil doldurdular!' diye agliyordu. Anunnaki'ler de onunla birlikte ag-liyordu. Tanrilarin dilleri tutulmus, kilitlenmis gibiydi.
"Alti gün yedi gece firtina gürledi, yagmur bardaktan bosa-nircasina yagdi. Tufan sulan ülkeyi tümüyle kapladi. Yedinci gün, çilgin bir ordu gibi saldiran tufan yavasladi; deniz sakin-lesti, firtina azaldi, taskinlik durdu.
"Geminin penceresini açtim. Yüzüme isik geldi. Denize baktim, durgundu. Bütün insanlar, hayvanlar çamur olmustu.

"Yere çöktüm, aglamaya basladim. Gözlerimden yaslar sel gibi akiyordu. Biz kurtulmustuk, ama diger insanlara yazik degil miydi? Bütün çalismalar ve zorluklarla meydana getirdikleri sehirler yerle bir olmustu. Nasil kiymisti bütün bunlari yok etmeye Tanrilar, aklim bir türlü almiyordu."
Gilgames de ona hak veriyor Tanrilarin bu kadar acimasiz olduklarini akli almiyor, sasiyordu.
Utanapistim sözünü sürdürdü:
"Denizin her yönüne 'bir kara parçasi bulabilir miyim?' diye baktim. Bir sey görünmüyordu. Belki kara parçasini bulur diye bir güvercin uçiirdum. Fakat, geri geldi. Çünkü konacak yer bulamamisti. Ikinci kez bir kirlangiç saliverdim, o da konacak yer bulamadan geri geldi.

Üçüncü kez gönderdigim karga konacak yer ve yiyecek buldugu için geri dönmedi. Tam o arada uzakta denizden yükselen bir kara parçasi gözüme ilisti. Gemiciye gemiyi oraya dogru sürmesini söyledim. Biraz sonra gemi karaya oturuverdi. Nizir Dagi imis onun adi. Karaya çiktim. Dagin tepesinde dört rüzgâra içki kurbanlari yaptim. Yediser kap içinde çesitli ko-kularda tütsüler yaktim. Tanrilar bu güzel kokulan duyunca, inanir misin sinekler gibi kurbanlarin üstüne çullandilar."

Gilgames bu laflara gülsün mü, aglasin mi, bilmiyordu.

Utanapistim, "Tanriça Istar da onlarla beraberdi ve bugünü, Tanrilarin kurbanlara üsüstükleri bugünü bir daha asla unutamayacagim diyordu. Fakat içlerinden yalniz Enlil gelmedi" dedi.

Gilgames sabirsizlikla "Neden gelmedi acaba?" diye araya giriverdi.

Utanapistim, "Çünkü o imis Tufani ortaya atan ve gerçeklestiren" diye anlatimina devam etti: "Tanri Istar da onun gelmediginin nedenini 'yaptigindan utandigi için!' diye yorumluyordu. Birdenbire Tanri Enlil ortada görünüverdi. Gemiyi ve gemiden çikanlari görünce müthis kizdi.

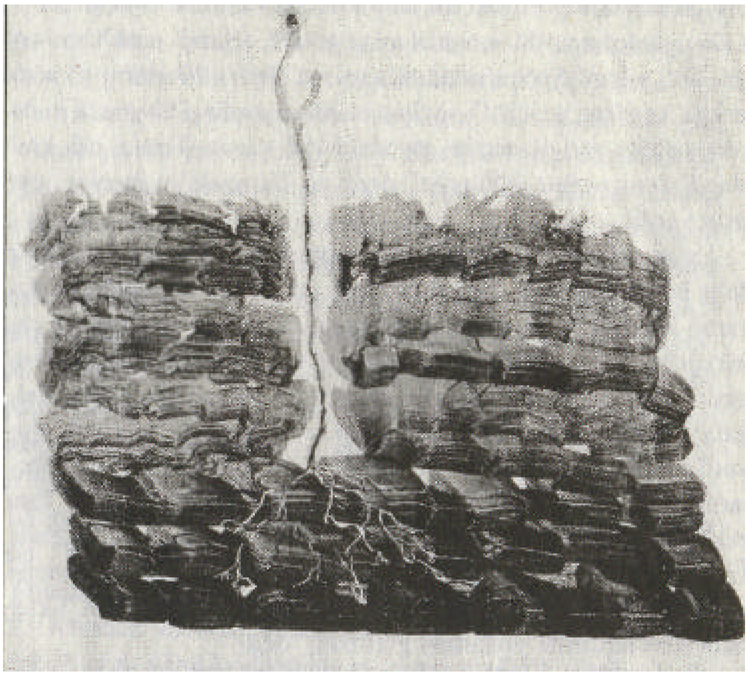
'Kim bunlari kurtardi, kim haber verdi, bütün ölümlüler tufanla yok olacakti' diye orada olanlardan yanit bekliyordu. Oglu Savas Tanrisi Ninurta, babasina dönerek, 'Kim olacak, böyle bir isi Tanri Ea'dan baska kim yapabilir!' dedi. O an Tanri Ea büyük bir hisimla ortaya atilarak, 'Ey silahsor Enlil! Hiç düsünmeden, yüregin acimadan nasil böyle bir tufan yaparsin! Günahli olan günahini çeksin. Baskaldiranlarin cezasi verilsin. Böyle bir tufan yapip her seyi yok edecegin yerde, insanlarin arasina bir kurt sokup, onlari azalttirsaydin! Bir tufan yapacagin yerde, bir kitlik olup ülke harap olmasaydi! Tufan yerine Salgin Hastalik Tanrisi Inra'yi çikartip insanlari öldürtseydin daha iyi olacakti. Üstelik Tanrilarin sirrini dogrudan dogruya söylemedim. Yalniz akilli Utanapistim'e bir rüya gördürdüm. Simdi git Utanapistim ile konus' dedi. Bunun üzerine Enlil gemiye geldi. Karimin ve benim elimden tuttu. Ikimizi de disari çikardi. Aramiza girerek alinlarimiza elini koydu ve bizi kutsadi: 'Utanapistim simdiye kadar bir insandi. Fakat, simdi o ve karisi biz Tanrilar gibi olup, aramizda yasayacaklar. Çok uzaklarda nehrin agzinda oturacaklar' dedi. Böylece beni ve karimi getirip, bu nehrin agzina yerlestirdiler."

Gilgames bütün öyküyü dinlemis, bundan kendi istedigi dogrultuda bir yorum çikaramamisti. Onun düsünceli haline bakan Utanapistim, "Iste böyle oldu Gilgames, benim ölümsüzlügü ka-zanmam. Ama senin için Tanrilar bir daha toplanir mi? Niçin toplansinlar?! Bana bu yasami kendi suçlarini örtmek için verdiler. Sana neye karsi verecekler ölümsüzlügü? Bunun olamayacagini sen de anladin herhalde! Gel simdi sana bir sinav yapalim. Tufan süresince biz alti gün yedi gece uykusuz kaldik. Bakalim sen de kalabilecek misin?" dedi.

Gilgames o kadar yorgundu ki, "uyku" kelimesini duyar duymaz, daha Utanapistim sözünü bitiremeden dizi üstünde uyumaya baslayiverdi.

Utanapistim karisina, "Onu uyandirmaya çalis bakalim, uyanacak mi? Uyanirsa geldigi kapilari geçerek yerine döner" dedi. Kadin onu uyandirmaya ne kadar çalistiysa da ölü gibi uyumustu Gilgames. Onun üzerine Utanapistim karisina, "O uyaninca 'uyamadim' diyebilir. Onun için her gün bir ekmek pisirip yanina koy. Böylece kaç gün uyudugunu ona kanitlariz" dedi. Kadin her gün bir ekmek pisirip yanina koyuyordu. Her gün konulan ekmek tazeligini zamana göre çesitli sekilde kaybediyordu. Kadin yedinci gün firindan henüz çikardigi ekmegi Gilgames'in yanina koyarak ona elini degdiriverdi. Gilgames uykusunu almis olarak, birden siçradi yerinden ve "Ben uyumadim degil mi?" diye saskin saskin etrafina bakarak sordu. Utanapistim ve karisi onu gülerek izliyorlardi. "Sana uyudugunu kanitlamak için her gün bir taze ekmek koyduk yanina. Ekmeklere bak kimi kurudu, kimi küflendi. Son ekmege elini koy. Bugün pisti, henüz sogumadi bile. Tam alti gün yedi gece uyudun. Sinavi kaybettin demektir."

Gilgames büyük bir üzüntüyle bir ekmeklere, bir de onlara bakip, "Ben ne yapacagim simdi. Bombos geri mi dönecegim? Ne diyecegim halkima? Bütün kahramanliklarim suya mi düse-cek? Ölümden kurtulamayacagim. O hep etrafimda dolasiyor olacak. Her an ölüm korkusuyla mi yasayacagim?" dedi.
Utanapistim Gilgames'e, "Dünyada sen yalniz degilsin ki! Herkes senin gibi ölüme mahkûm. Ondan korkup günlerini üzüntüyle mi geçireceksin?" dedi.
Gilgames'in bunlari dinlerken gözlerinden yaslar akiyordu. Utanapistim sözüne devamla, "Burada bütün korkularini, üzüntülerini at! Uruk'a gidince günlerini keyfince geçirmeye bak! Halkina yararli isler yapmaya çalis. Yaptigin her yararli is seni mutlu edecektir. Hatirla! Canavari, gök bogasini öldürdügünde halkin sevinci seni ne kadar mutlu etmisti" dedi.
O günler birden Gilgames'in gözlerinin önüne geldi. O ne sevinç, ne cosku idi! Kucaklayanlari, sarkilar, siirlerle onlari göklere çikaranlari hatirladi. Bir an unutuverdi ölümü. Öyle dalmisti ki o günlerin coskusuna, Utanapistim'in, "Simdi artik kendine gel. Git, yikan! Saçini sakalini temizle. Yeni elbiseler giy" sözleriyle kendine geldi. O sözünü sürdürüyordu: "Ursanabi sana yikanacagin yeri göstersin, giyeceklerini versin. Temiz, pak kral olarak seni yerine götürsün" dedi ve Ursanabi'ye bunlar için emir verdi.
Ursanabi onu yikanma yerine götürdü. Bol sular onu biraz daha kendine getirdi. Sudan bir türlü çikmak istemiyordu ve devamli kendini bu duruma alistirmaya, ölümü düsünmemeye çalisiyordu. Sudan çiktiginda saçlari temizlikten parliyordu. Yollarda yirtik pirtik olan giysilerini firlatip denize atti. Onlar dalgalara kapilip giderken, ölümsüzlük umudu da onlarla yok oluyordu aklindan. Ursanabi'nin verdigi yeni elbiseleri giydi. Saçlarini arkaya dogru atarak, alnindan basina bir bag bagladi. Tam eski yakisikli halini almisti. Birdenbire düsük omuzlari diklendi. Üzerine büyük bir canlilik geldi. Onun bu halini gören Utanapistim, "Artik krala benzedin. Rahatlikla Uruk'a dönebilirsin. Ursanabi seni kestirme yollardan götürsün" dedi.
Ursanabi tekneye binmis, onu bekliyordu. Utanapistim, karisi ve Gilgames kiyiya geldiler. Gilgames tekneye binerken bu kadar büyük yorgunluklar, korkular çekerek geldigi bu yoldan ellerinin bombos döndügü yine aklina geldi. Büyük bir hüzne kapildi. Bu hüzün yüzüne de vurmus, gözleri donuklasmisti. Kendinde degilmis gibi olmustu. Onun bu halini gören Utana-pistim'in karisi Muni de birden üzüldü ve kocasina, "Bak su Gilgames'in haline. Sözde kendine gelir gibi olmustu da sevinmistim. Yine eski haline döndü. Onun bu kadar büyük hayal kirikli-giyla gitmesine gönlüm bir türlü razi degil. Ona su gençlik otunu söyle de onu bularak belki biraz teselli olur" dedi.

Tam bu sirada tekne kiyidan biraz uzaklasmisti. Utanapistim, onlara sahile yanasmalari için isaret verdi. Gilgames, birden "Acaba ölmemek için baska bir yol mu gösterecek?" diye büyük bir umuda kapildi. Hemen karaya yanastilar. Gilgames, tekneden atlayarak bir iki adimda kendini Utanapistim'in yaninda buldu. Utanapistim büyük bir merakla yüzüne bakan Gilgames'e, "Gilgames, çok yoruldun, çok üzüldün, büyük bir hayal kirikligina ugradin, gönlüm seni bos elle göndermeye razi olmuyor. Sana Tanrilarin bir sirrini daha açiklayacagim" deyince, Gilgames'in kalbi olanca hiziyla atmaya basladi. "Iste simdi ölümsüzlügün gizemini bildirecek!" diye büyük bir umuda kapildi. Utanapistim sözünü sürdürerek, "Dikenli bir ot varmis. Gülün dikeni gibi koparirken ellere batiyor, kan içinde birakiyormus. Yalniz bu bitkiyi yiyen yeniden gençlesiyor, eski gücünü kazaniyormus. Fakat, bu diken gideceginiz yol üzerinde olan derin bir suyun dibinde bulunuyor. Eger onu çikarabilirsen, yeniden gençleseceksin" dedi.

Gilgames, ölümsüzlük yerine gençligi duyunca biraz bozulmakla beraber, yine çok sevindi. Yeniden genç olacak, hiç olmazsa ömrü uzayacakti. Bu da çok iyiydi. Bir an önce onu bulabilmek için hemen tekneye atladi ve Ursanabi'ye, "Vakit kaybetmeden gidelim" dedi. Çok uzun bir yolculuktan sonra, dikenin oldugu yere geldiler. Gilgames ayagina bir tas bagladi ve suya daldi. Dikenin yerini buldu. Dikeni koparmak hiç kolay degildi. Nereden tutsa dikenler ellerine batiyordu. Caninin son derece acimasina ragmen, dikeni kökünden kopardi ve ayagindan tasi alarak su yüzüne çikti. Suyun kenarina geldiginde sevinçten sanki uçuyordu. Gençlige kavusacak, eski gücünü bulacak, artik çabuk ölmeyecekti. Fakat, birdenbire yüzündeki sevinç sönüverdi. "Evet" diyordu kendi kendine, "ben gençlesecegim, ama etrafimda olanlar, arkadaslarim yasli kalacak. O zaman ben gençles-misim ne önemi var! Bu otu beraberimde olanlarla paylasirsam, onlar da benimle birlikte gençlesir. Böylece hep beraber yasariz" diyerek, otu sarip sarmalayip koltugunun altina aldi. Bir süre gittikten sonra, hava çok sicak olmustu. Gilgames, serinlemek istedi. Elindeki diken çikinini kiyiya birakti. Soguk ve berrak suya kendini atti. Ne kadar iyi etmisti suya girmekle. Büyük bir keyif aldi, serinledi.

Nasil olduysa birden suyun kenarindan bir yilan süzülerek geldi ve gelmesiyle otu agzina almasi bir oldu. Gilgames, bunu görünce ne yapacagini sasirdi. Bagiriyor, agliyor, çigliklar atiyordu. Fakat, olan olmus, yilan otu yemis, kabugunu degistirerek, piril piril parlayan bir genç yilan oluvermisti.
Bunun için mi bunca sikintilar çekmis, yollar yürümüs, ölüm kalim ugrasilari vermisti. Yazik degil miydi ona? Kiyiya otur mus, bir taraftan agliyor, bir taraftan söyleniyordu. Gözlerinden sel gibi yaslar akarken, "Söyle Ursanabi" diyordu, "ben yilanin gençlesmesi için mi sikintiya katlandim? Ellerim onun için mi dikenlerden kana bulandi? Kanimi onun için mi akittim? Görüyorsun, bu kadar sikintiya karsi ben ne kazanabildim? Nese, sevinç yerine yalniz üzüntü ve gözyasi degil mi? Ancak sunu ögrenebildim: Tanrilarin koydugu kurallar degismiyormus. Niçin böyle kurallar koymuslar, onu da aklim almiyor." Gilgames düsünmüyor, söyleniyor, agliyordu.

Ursanabi, "Gilgames aglamak, sizlanmak, söylenmekle bir sey elde edilmiyor. Onun için gel seni Uruk'a götüreyim. Bundan sonra elinde olan yasam günlerinin tadini çikarmaya çalis" dedi.
Tekrar yola çiktilar. Oldukça uzun bir yolculuktan sonra Gilgames tekneden indi. Inerken Ursanabi'ye, "Eger yolun düsüp Uruk'a gelirsen, yaptirdigim sehir duvarinin üzerine çik ve iyice ona bak! Duvar pismis tugladan yapilmistir. Gör onu! Sakin duvarin temelini yedi bilgenin attigini düsünme. Onu ben yaptirdim, ben!" dedi ve "Uruk'u gez, gör. Tapinaklarina gir. Ziggu-rat'ina çik! Bak ne güzel sehirdir benim sehrim Uruk'um" dedi. Bunlari söylerken hepsi gözlerinin önünden geçti. Birden düsmüs omuzlari diklesti, kendine bir güven ve canlilik geldi. Adimlarini siklastirdi. Bir an önce sevgili sehri Uruk'una kavus mak istiyordu artik.

GILGAMES DESTANI'NIN BULUNUSU

Yil 1872. Londra Kraliyet Akademisi'nde, Messer Shmit adinda bir Ingiliz, verdigi konferansta, Mezopotamya'dan gelen çivi-yazili tabletler arasinda, Tufan hikâyesinin yazili oldugu bir tabletin bulundugunu söylüyordu. Bu haber, dinleyicileri büyük bir heyecana düsürdü. Çünkü ancak Tevrat'ta Tanri tarafindan yazdi-rilmis olduguna inanilan bu olay, nasil olur da bir tablette bulunabilirdi? Konusmaci, tablette Tufanla ilgili okunabilen kisimlari anlattiktan sonra, bu Tufan hikâyesinin Gilgames adindaki bir kahramana ait olan destanin son bölümü oldugunu açikladi. Destan 11 tablet üzerine yazilmisti. Bir de 12. tablet vardi. O da Gil-games'e ait, fakat iki dilde yazilmis baska bir öyküyü kapsiyordu.
Bu tabletler, Mezopotamya'nin kuzeyinde, eski adi Ninive, yeni adi Koyuncuk olan yerdeki kazidan çikarilmis Asurbani-pal'in kitapligi arasinda bulunmustu. MÖ 700 yillarinda yasamis olan Asur Krali Asurbanipal'in kitapligina ait tabletler dogrudan Londra'ya getirilmis, uzun çalismalardan sonra yazilar ve diller çözülmüstü.
Destanda iki problem vardi. Bunlardan biri, bulunan tabletler binlerce yil toprak altinda kaldiklarindan kirilmis, bazi kisimlari yok olmus, bazi yerleri de okunamaz hale gelmisti. Bunlari tamamlayabilmek için yeni kazilar gerekti.
Diger problem de, destanin Akadca yazilmis olmasiydi. Fakat destanda geçen sahis ve Tanri adlari Akad diline ait degildi. Buna göre destan baska bir dilden alinmis veya uyarlanmisti.
Tufan efsanesinin verdigi heyecanla yeni kazilarin yapilmasi saglandi. Mezopotamya'nin çesitli yerlerinde yapilan bu kazilarda destana ait birçok parça bulundu. Bunlara göre destan l 000 yil boyunca en az üç ayri sekilde yazilmisti.
Asurbanipal kitapligi arasinda bulunan tabletlerdeki destan son olarak MÖ 1250 yillarinda Sin-lekke-unninni adinda Uruk sehrinden bir bilge rahip tarafindan yazilmis ve standart hale getirilmisti. Bunun 8-12 kopyasi yapilarak çesitli sehirlerin kitapliklarina gönderilmis. Asurbanipal kitapligina ait olanlarin basinda "Her seyi bilenin tableti, Gilgames Serisi, Dünya Krali Asurbanipal'in kitapligi" seklinde yazilmaktadir.
Kazilarda bulunan tabletlere göre Akadca olarak yazilan ilk destan Eski Babil çagi denilen MÖ 1800'lerde, ikinci olarak 1600'lerde yazilmis. Bu son yazilanin, Bogazköy'deki Hitit arsivinde Hititçe ve Hurriceye çevrilmis parçalan ile Suriye'de Uga-rit'te, Filistin'de Megiddu'da bulunan tabletler, destanin Mezopotamya disina kadar yayildigini gösteriyor. Bütün bu bulunan tablet parçalarindan destan tamamlanmaya çalisildi ve hâlâ çalisil-

makta. Bütün bu çalismalara karsin 2 900 satir oldugu tahmin edilen destanin ancak yüzde 60'i tamamlanabilmistir. Tamamlanamayan kisimlarina ragmen destan hakkinda genel bir fikir edi-nilebiliyor. Gilgames destaninin baska bir dilden gelmis olabilecegi problemi de, 1889-1890 yillarinda Güney Mezopotamya'da, eski adi Nippur, yeni adi Niffer olan yerdeki kazilarda çözüldü. Burada Gilgames'e ait bulunan tabletler, Akadcadan tamamiyla ayri bir dil olan Sümerce olarak yazilmisti. Fakat bunlar ayri ayri öyküleri kapsiyordu. Daha sonra gelen Babilliler bu öyküleri birlestirerek bir bütün destan haline getirmislerdir.

GILGAMES KIMDI?

Destana göre Uruk sehrinin krali olan Gilgames, son derece akilli, bilgili, gezmis tozmus, görmüs geçirmis, san seref düskünü, acimasiz biri. Babasi kendinden önce kral olan, sonra Tanri-lastirilan Lugalbanda, annesi Tanriça Ninsun'dur. Bu yüzden onun üçte biri insan, üçte ikisi Tanriymis.

Gilgames zamaninda yazilmis bir belge bulunmadigi için yasayip yasamadigi hakkinda kuskular var. Fakat Tufan'dan önce baslayarak, Tufan'dan sonra MÖ 1800 yillarina kadar saltanat süren krallarin yari tarihsel sayilan listesine göre Gilgames, Gü ney Mezopotamya'da bulunan Uruk sehir beyliginin krali. Bu sehir Tufan'dan sonra yeniden var olan bes sehirden biri. Buraya Tanrilar ilk olarak Güneş Tanrisi'nin oglu sayilan birini kral yapiyor. Bu kral ile bir kral sülalesi basliyor. Gilgames bu sülalenin besinci krali olarak gösteriliyor listede.

Daha geç zamanda yazilan belgelerde, onun Kuzey Mezopotamya'da bulunan KIS sehrinin krali Agga (kral listesine göre Gilgames'in çagdasi) ile güç yarisi yaptigi ve Nippur'daki Tanriça Ninlil Tapinagi'ndaki Tummal'i yapan ve onaran krallar arasinda adinin geçtigi görülüyor. Ayrica tuglalar ve vazolarda da adi yazilmis. Bunlara göre o bir hayal ürünü kimse olmamali.

Onun en geç MÖ 2700 yillarinda yasadigi tahmin ediliyor. O, kral listesine göre 126 yil yasamis. Bu kral listesinde Tufan'dan önce yasayan sekiz kralin ömürleri binlerce yil gösteriliyor. Bunu Tevrat'la da aynen görüyoruz. Tufan'dan sonra kral olanlarin yasam süresi yavas yavas kisalmaya baslamis. Gilgames'ten sonra gelen oglu Urlugal'in ömrü 30 yilmis.

Gilgames destani kendinden sonra gelen Yunan, Hint ve Kuzey Avrupa destanlarina örnek olmus. Destan serüvenlerle dolu. Fakat bu serüvenlerde Gilgames yalniz degil. Ona, bir yaban adamiyken bir tapinak fahisesi tarafindan uygarlastiran Enkidu daima arkadaslik ediyor. Öyle bir arkadaslik ki, birbirleri için canlarini verebilecekler. Ayrica destanda korkunç yaratiklar, Tanrilar, insanlar iç içe; fakat yine de asil konu insan. Bunda, san ve serefe düskünlük, yalnizlik, arkadaslik, sevgi, nefret, intikam, üzüntü, aci çekme ve ölüm korkusu gibi insanligin bütün duygulari yansitilmis. Bu yüzden binlerce yil Mezopotamya'da ve komsu ülkelerde sevilen bir destan olarak varligini korumus, her çagdaki insan onda kendini bulmustur. Gilgames öldükten sonra yeralti dünyasinda Tanri Anunakiler ve Günes Tanrisi adina yargiçlik yaptigina inanilmis. Ona dualar edilmis, sihir ve tütsülerle ondan isteklerde bulunulmustur (ünlü bir ölüden yardim isteme inanci, zamanimizdaki evliyalara kadar gelmistir).

Gilgames hakkinda çesitli hikâyeler de uydurulmustur. Bunlardan biri onun dogumu hakkinda olandir. Ikincisi de bir krala yazmis oldugu mektup. Bu mektup Güneydogu Anadolu'da Sul-tantepe'deki kazida çikan bir rahibin evinin kütüphanesinde bulunmustur. MÖ 7. yüzyilda yasamis bu rahip. Bulunan mektupta Gilgames, adi verilmeyen bir kraldan, arkadasi Enkidu'ya bir muska yaptirmak için akil almayacak çoklukta altin, gümüs ve kiymetli taslar istemis. Bunun tamamiyla bir saka veya alay olarak yazildigi kuskusuz...

DESTANIN YAZILDIGI TABLETLERIN ÖZETI

Tablet I

Gilgames'in çok bilgili oldugu, çok gezdigi, Uruk duvarini yaptirdigi, tapinaklari onarttigi, onlari bir tasa yazdirttigi, halka verdigi sikinti, Enkidu'nun kirlarda yaratilisi, bir tapinak fahise-siyle karsilastirilmasi, Gilgames'in gördügü rüyalar anlatiliyor.

Tablet II

Fahisenin Enkidu'yu insanlastirmasi, uygarlastirmasi, Enkidu'nun sehre getirilip Gilgames ile karsilasmasi, arkadaslik ve sedir ormanlarina gidip oradaki ejderhayi öldürme plani.

Tablet III

Ejderha öldürme planindan halk, özellikle yaslilar endiseli. Gilgames'in ölecegind en korkuluyor, caydirmak için ugrasiliyor. Enkidu'ya onu korumasi öneriliyor. Annesi Tanriça onu korumasi için Günes Tanrisi'na dualar ediyor.

Tablet IV

Gilgames ve Enkidu yola çikma hazirliklari yapiyorlar, Günes Tanrisi'na kendilerine yardim etmesi

için yakariyorlar. Yola çikiyorlar. Yolda Gilgames rüyalar görüyor. Onlari Enkidu yorumluyor. Yolda bir ara Gilgames, bir ara Enkidu korkuyor, fakat birbirlerine cesaret vererek yollarina devam ediyorlar.

Tablet V

Sedir ormanlarina geliyorlar. Ormana yaklastiklarinda canavar geldiklerini fark ediyor. Gilgames'i uyutuyor. Fakat yine de Günes Tanrisi'nin da yardimiyla canavari yakaliyorlar. O, öldürmemeleri için yakarsa da aldirmiyor, öldürüyorlar. Ormandan kestikleri agaçlari Firat Nehri üzerinde Uruk'a gönderiyorlar.

Tablet VI

Uruk'a döndüklerinde Tanriça Istar Gilgames'e evlenme teklif ediyor. O kabul etmeyince gök bogasini Uruk'a saldirtiyor Tanriça. Onu da Enkidu ile birlikte öldürüyorlar, hatta sag kalçasini Tanriçanin yüzüne firlatiyor Enkidu. Bunun için Tanriça ikisini de lanetliyor. Fakat onlar aldirmiyor, sarayda senlikler yapiyorlar.

Tablet VII

Enkidu rüyasinda kendisinin cezalandirilacagini görüyor. Hastalaniyor. Onu kirlardan getirenlere lanetler yagdiriyor. Fakat Günes Tanrisi onun haksiz oldugunu anlatarak, onu sakinlestiriyor. Enkidu ölüyor.

Tablet VIII

Bu tablet çok kirik. En az 175 satir okunamiyor. Anlasilan yerlerine göre Gilgames arkadasinin ölümünden dolayi üzüntülerini agit seklinde anlatiyor. Birlikte yaptiklari isleri sayip döküyor. Herkesin, her seyin kendisi gibi yas tutmasini söylüyor. Arkadasi için bir heykel yaptiriyor.

Tablet IX

Gilgames arkadasinin ölümünden sonra kendisinin de ölecegini düsünerek korkuya kapiliyor ve ölümsüzlügü aramak ve biraz
huzur bulmak için yollara düsüyor. Bir dagda akrep görüntüsünde insanlara rastliyor. Onlarin dagin kapisini açmalariyla karamiklar içinde yoluna devam ederek bir mücevher bahçesine geliyor.

Tablet X

Gilgames yoluna devam ederek deniz kenarina ulasiyor. Orada bulunan içki evini isleten kadinla karsilasiyor. Ona ne aradigini söylüyor. Kadin bundan vazgeçmesini, kimsenin ölümsüzlügü bulamadigini, elinde olan günlerin tadini çikarmasini öneriyor. Gilgames'in israri üzerine onu ilk ve son ölümsüzlügü bulan adamin yanina götürecek kayikçiyi gösteriyor. Kayikçi, kürekler hazirlattiriyor Gilgames'e. Birlikte denizi geçiyorlar, çok tehlikeli yer olan ölülerin götürüldügü sudan da geçerek Tanrilarin cennetine, ölümsüzlügü bulan Utanapistim'in bulundugu yere ulasiyorlar. Gilgames, Utanapistim'e bütün basindan geçenleri anlatiyor ve arkadasi gibi ölmek istemedigini, kendisi gibi ölümsüz olmak istediginden ona geldigini söylüyor. Utanapistim bunun olmayacagini, çünkü ölümsüzlügü Tanrilarin ona verdigini, onlarin bir daha böyle bir sey yapmayacaklarini anlatmaya çalisiyor.

Tablet XI (En Iyi Korunmus Tablet)

Utanapistim, Gilgames'e ölümsüzlügü nasil buldugunu anlatiyor: Tanrilar, toplantilarinda, bir tufan yapip bütün yarattiklarini ortadan kaldirmaya karar veriyorlar. Bilgelik Tanrisi ona durumu bildirip bir gemi yaparak ailesini ve mümkün olanlari kurtarmasini söylüyor. Utanapistim söylenenleri yapiyor. Tufan basliyor, alti gün yedi gece sürüyor. Yedinci gün gemiden çikarak Tanrilara kurban sunuyor. Tufana karar veren Tanri yaptigi suça karsilik Utanapistim'e ölümsüzlügü veriyor. Gilgames'e ye-
di gün uykusuz kalma testi yapiliyor. Onu da basaramiyor. Geri dönerken bos elle gitmemesi için Utanapistim ona su altinda olan gençlik otunu bulursa hiç olmazsa yeniden gençlesebilece-gini söylüyor. Gilgames otu buluyor, fakat onu da yilan yiyor. Tamamiyla hayal kirikligina ugramis olan Gilgames büyük bir üzüntüyle sehrine geri dönüyor.

Tablet XII

Daha önce belirttigimiz gibi, bu tablette yazilanlar Gilgames destanina ait degil. O "Gilgames, Enkidu ve Yeralti Dünyasi" olarak adlandirilan ayri bir Gilgames öyküsü. Sumerce ve onun Akadcaya çevirisini kapsiyor. Konusu söyle: Gilgames'in tukku ve mukkusu yeraltina düsüyor. Onu nasil çikaracak diye üzülürken, Enkidu gidip onu alacagini söylüyor. Gilgames ona yeraltina giderken, orada onu yakalamasinlar diye temiz elbise giymemesini, sevdigi kadini ve çocugu öpmemesini, sevmediklerini dövmemesini ve bunlara benzer kurallari yapmamasini öneriyor. Fakat Enkidu

yeraltina gidince bu kurallara aldiris etmedigi için orada yakalaniyor ve disari çikamiyor. Gilgames buna çok üzülüyor, Tanrilara onu çikarmalari için basvuruyor. Hiçbiri yardim etmiyor. Yalniz Bilgelik ve Okyanuslarin Tanrisi Ea yeraltina bir delik açtirarak Enkidu'nun hayalinin çikmasini sagliyor. Orada iki arkadas kucaklasiyor. Gilgames ona yeraltinda ne gördügünü soruyor. O da toz ve kurtlar sarmis vücutlari gördügünü söylüyor. Bir oglu olani gördün mü, ne yapiyordu sorusuna, duvara sokulmus çivide agladigini, yedi oglu olanin ise Tanrilar meclisinde oturdugunu anlatiyor. Dünyada kimsesi olmayanlar veya onlara kurban vermeyenlerin ölüleri yerlerde sürünüp artiklari yiyorlarmis. Tablet, baslangici gibi son buluyor.

Sümerce Olarak Yazilmis Gilgames Destanlari

1. *Gilgames ve Agga*
2. *Gilgames ve Huvava (Humbaba)*
3. *Gilgames ve Gök Bogasi*
4. *Gilgames, Enkidu ve Yeralti Dünyasi*
5. *Gilgames'in Ölümü (ne yazik ki, bu çok kirikli oldugundan anlasilmiyor).*

